

Monitor Ondernemers

Rapport I&O Research

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/020

Datum

januari 2024

Opdrachtgever

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK)

Auteurs

Melle Conradie
Sara Kellij

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
1. Managementsamenvatting	4
2. Inleiding en achtergrond	12
3. Innovatie/digitalisering	17
4. Nieuw industriebeleid	27
5. Verduurzaming	32
6. Overheidsdienstverlening	42
Contactgegevens	55

1. Managementsamenvatting

Samenvatting | Innovatie en digitalisering

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) streeft naar een klimaat neutrale samenleving en tegelijkertijd een sterke open economie. De Directie Communicatie van EZK is bezig met het ontwikkelen van een nieuwe communicatiestrategie. Om de effecten van communicatiestrategie in kaart te brengen, heeft I&O Research in opdracht van EZK een kwantitatief online onderzoek onder ondernemers uitgevoerd. In de periode 2 t/m 9 januari 2024 vulden 1.089 ondernemers die lid zijn van I&O Research Ondernemerspanel en het I&O Research Panel de vragenlijst in.

Meerderheid ondernemers op de hoogte van EZK inzet voor innovatie

Een meerderheid (57%) van de ondernemers is er (enigszins tot goed) van op de hoogte dat EZK zich inzet voor innovatie. Een kwart (25%) is er niet mee bekend en er ook niet in geïnteresseerd. Ruim een derde (37%) wil graag goed geïnformeerd worden over het innovatiebeleid. Twaalf procent heeft hier geen behoefte aan.

Ondernemers zijn vaker overwegend goed te spreken over het innovatiebeleid. Een derde (37%) van de ondernemers is er positief over. Zij vinden het een belangrijk thema en vinden het goed dat een partij – in dit geval de overheid – hier de regie oppakt. Men ziet dit als noodzakelijk voor een toekomstbestendige samenleving. Een kleiner deel (7%) is negatief over het beleid. Zij ervaren dat het te veel op grote bedrijven gericht is en dat het te ver van de praktijk staat. Ook heeft een deel weinig vertrouwen in de overheid en vinden ze dat er al te veel regels zijn. Tot slot kan een kwart (27%) het innovatiebeleid niet beoordelen.

Helft ondernemers investeert (vrijwel) niet in onderzoek en innovatie

De helft (49%) van de ondernemers zegt niet of nauwelijks te investeren in onderzoek & innovatie. Een derde (33%) van de ondernemingen beschikt over onvoldoende middelen en kennis om innovatie te stimuleren. Daarnaast is een kwart (27%) van de ondernemingen is op dit moment niet in staat om te innoveren in de mate waarin ze dat willen. Vaak zijn dit dezelfde ondernemers. Innoveren lukt hen niet vanwege onvoldoende budget, gebrek aan personeel of omdat de toekomst van het bedrijf onzeker is.

Energietransitie en circulaire economie best te ondersteunen met innovaties

Zes op de tien (61%) van de ondernemers zijn goed op de hoogte van de energietransitie. Nog eens een kwart (26%) is enigszins op de hoogte van dit onderwerp. Vier op de tien ondernemers (44%) zijn goed op de hoogte van circulaire economie. Bij ondernemers is minder bekendheid over de innovatieonderwerpen Landbouw, Water en Voedsel (37% goed op de hoogte), Veiligheid (35%) en Gezondheid & Zorg (33%).

Ruim een derde van de ondernemers die op de hoogte zijn van de onderwerpen denkt de circulaire economie (38%) en energietransitie (37%) goed te kunnen ondersteunen met innovaties.

Ondernemers zien digitalisering vaker als kans dan bedreiging

Tweederde (68%) ziet digitalisering als een kans voor het eigen bedrijf. Negen procent vindt het juist een bedreiging. De meeste ondernemers (68%) zitten tussen de uitersten (volledige kans of volledige bedreiging) in.

Van de digitale mogelijkheden wordt de cloud het meest gebruikt door ondernemers: driekwart gebruikt dit. Een derde van de ondernemers past big data (34%) of kunstmatige intelligentie (36%) toe. Minder ondernemers maken in grote mate gebruik van big data (6%) of kunstmatige intelligentie (5%).

Innovatie en digitalisering: vergelijking subgroepen

Starters zijn vaker dan andere ondernemers op de hoogte van de inzet van EZK voor innovatie. Naar verhouding investeren scale-ups relatief veel in innovatie en onderzoek. Zzp'ers doen dat juist minder. Daarnaast zien zzp'ers digitalisering vaker dan andere ondernemers als een bedreiging. Hetzelfde geldt voor ondernemers in de sector overheid, onderwijs en zorg. Starters, scale-ups en ondernemers in de financiële en zakelijke dienstverlening zien digitalisering vaker dan andere ondernemers als een kans.

Samenvatting | Nieuw industriebeleid

Meerderheid ondernemers niet bekend met industriebeleid EZK

De meerderheid van de ondernemers (55%) is niet op de hoogte van de inzet van EZK voor industriebeleid. Een derde (34%) vindt het dan ook moeilijk om te beoordelen wat ze van het industriebeleid vinden. De ondernemers die een mening hebben over het industriebeleid zijn hier vaker positief (22%) dan negatief (7%) over.

Ondernemers die positief zijn, vinden het belangrijk dat de industrie verduurzaamt en hebben niet het idee dat dit zou gebeuren als er geen beleid voor zou zijn. Een deel van de ondernemers die minder te spreken zijn over het industriebeleid, vindt het te streng en noemt dat het industriebeleid er mogelijk voor zorgt dat bedrijven uit Nederland vertrekken. Tegelijkertijd zijn andere ondernemers niet tevreden met het beleid omdat ze vinden dat het strenger moet.

Industrie moet kans krijgen om te verduurzamen volgens ondernemers

De meeste ondernemers (87%) vinden het goed dat de industrie de kans krijgt om te verduurzamen. Wel vinden zeven op de tien ondernemers (71%) dat vervuilende bedrijven financieel gestraft mogen worden voor de vervuiling. Al geeft de helft (54%) aan dat verduurzaming niet ten koste moet gaan van de concurrentiepositie.

Deze verdeeldheid zien we ook terug bij de vraag waar de verantwoordelijkheid voor de verduurzaming zou moeten liggen. Een kwart (27%) vindt dat de landelijke overheid die handschoen op moet pakken. Vrijwel net zoveel ondernemers (24%) leggen die verantwoordelijkheid bij de industriebedrijven zelf en een vijfde noemt 'alle sectoren in het bedrijfsleven' (18%) en de Europese Unie (18%).

Nieuw industriebeleid: vergelijking subgroepen

Gevestigd mkb'ers zeggen vaker dan andere ondernemers niet op de hoogte te zijn van het industriebeleid maar er wel meer van te willen weten. Ook vinden zij het vaker belangrijk dat verduurzaming niet ten koste gaat van de economische concurrentiepositie en zijn ze het minder eens met dat vervuilende bedrijven financieel gestraft zouden mogen worden voor de vervuiling die ze veroorzaken.

Samenvatting | Verduurzaming

Helft ondernemers trof concrete verduurzamingsmaatregelen

De helft van de ondernemers (54%) heeft al concrete verduurzamingsmaatregelen getroffen en nog eens 7 procent heeft daar plannen voor. De helft van de ondernemers (50%) zegt op dit moment al een volledig of in grote mate duurzame bedrijfsvoering te hebben. Men verduurzaamde vooral de bedrijfsruimte: 70 procent van de ondernemers die verduurzamingsmaatregelen trof, deed dit. Minder vaak verduurzaamde men de mobiliteit (43%) of het bedrijfsproces (22%).

Veel ondernemers financieel gedreven om te verduurzamen

Tweederde (68%) van de ondernemers noemt een verlaagde energierekening als een van de drie belangrijkste motivatieredenen en voor 30 procent staat dit op nummer één. Geldbesparing op de lange termijn staat bij 63 procent in de top drie. Bijna net zoveel ondernemers verduurzamen vanwege het klimaat (58%) en omdat ze het goede voorbeeld willen geven (51%).

Niet verduurzamen: voor helft niet interessant vanwege laag energieverbruik

Ook bij ondernemers die niet verduurzamen, spelen financiële redenen een belangrijke rol. Zo zegt 51 procent weinig energie te gebruiken en dus weinig voordeel in verduurzaming te zien. Dit is daarmee duidelijk de belangrijkste reden om niet te verduurzamen. Daarbij geeft een kwart (24%) aan dat meer besparing een reden zou kunnen zijn om toch te verduurzamen. Een vijfde (19%) wil mogelijk wel verduurzamen als de investeringskosten lager zijn.

Ondernemers positief over verduurzamingsbeleid, maar ook veel onbekendheid

Het EZK-beleid voor verduurzaming van het bedrijfsleven is bij twee op de vijf ondernemers (41%) niet bekend. Een kwart (25%) zou daar wel meer van willen weten. Een vijfde (20%) is er redelijk of goed bekend mee. Mede omdat een groot deel van de ondernemers niet bekend is met het verduurzamingsbeleid, kan een kwart (26%) dit niet goed beoordelen. Wanneer men er wel bekend mee is, is men er duidelijk vaker positief (34% van alle ondernemers) dan negatief (7%) over. Ondernemers die positief zijn, vinden veelal het milieu en klimaat belangrijk en vinden het goed dat de overheid hier een leidende rol oppakt. De ondernemers die negatief over het beleid zijn, verschillen erg van mening. Een deel vindt het gedram en wil dat het aan bedrijven overgelaten wordt. Sommige andere ondernemers willen juist een ambitieuzer beleid.

Verduurzamingsdoelen: niet altijd bekend, maar wel belangrijk

De ondernemers kregen twee onderwerpen waar het verduurzamingsbeleid van EZK zich op richt, voorgelegd. Een kwart (25%) is goed op de hoogte van de doelstelling van een 100% circulair en klimaatneutraal bedrijfsleven in 2050, maar 33 procent is helemaal niet op de hoogte. Het behalen van bindende afspraken tussen de overheid en de industrie is nog minder bekend: 13 procent is goed op de hoogte en de helft (49%) is hier niet bekend mee.

De ondernemers die de doelen kennen, vinden dit wel overwegend belangrijk. De helft (49%) vindt het belangrijk dat het bedrijfsleven in 2050 circulair en klimaatneutraal is en een vijfde (21%) is het daarmee oneens. Het behalen van bindende afspraken tussen overheid en industrie is voor 40 procent belangrijk en voor 29 procent onbelangrijk.

Verduurzaming: vergelijking subgroepen

Zzp'ers nemen minder verduurzamingsmaatregelen dan andere ondernemers. Zij geven vaker aan dat hun bedrijfsvoering op dit moment al duurzaam is. Daarnaast nemen ondernemers in de commerciële en niet-commerciële dienstverlening minder verduurzamingsmaatregelen. Het gevestigd mkb noemt geldbesparing op de lange termijn en overheidsverplichtingen relatief vaak als motivatie om te verduurzamen. Gevestigd mkb'ers zonder verduurzamingsplannen geven vaker dan andere ondernemers aan dat meer besparing hen zou kunnen motiveren om te verduurzamen. Starters, scale-ups en ondernemers in de handel, horeca & distributie hebben vaker behoefte aan lagere investeringskosten voor de maatregelen.

Over het verduurzamingsbeleid van EZK zijn zzp'ers naar verhouding vaker positief. Het gevestigd mkb is relatief vaak neutraal en scale-ups zijn vaker negatief. De verduurzamingsdoelen zijn voor starters en bedrijven met een hoog security volwassenheidsniveau relatief vaker belangrijk voor hun bedrijfsvoering.

Samenvatting | Overheidsdienstverlening

Ondernemers geven RVO en EZK krappe voldoende

Twee op de vijf ondernemers (41%) hebben als ondernemer weleens te maken met RVO. Een kwart (23%) heeft weleens te maken met EZK. Maar een klein deel heeft regelmatig contact met RVO (13%) of EZK (3%).

De dienstverlening voor RVO krijgt een 6,7 van de ondernemers die hier contact mee hebben. Een vijfde (17%) geeft een onvoldoende en drie op de tien (31%) een 8 of hoger. Ondernemers beoordelen EZK met een 6,1 (22% onvoldoende; 11% 8 of hoger).

Vooraf de ervaringen met RVO – waar meer ondernemers op regelmatige basis contact mee hebben – zijn toegelicht. Men vindt dat RVO veel kennis heeft en toegankelijk is. Wel ervaren ondernemers dat RVO soms ver van de praktijk af staat en dat zaken complex zijn. Ook noemen ondernemers dat de doorlooptijd van procedures lang is en de bereikbaarheid beter kan.

Dienstverlening RVO en EZK nader toegelicht

De ondernemers die contact hadden met EZK en/of RVO kregen een aantal stellingen over die organisatie(s) voorgelegd. Een derde van de ondernemers die contact heeft met EZK (36%) vindt het lastig om de informatie te vinden die ze van EZK nodig hebben. De kwaliteit van de informatie is volgens ondernemers meer goed (23%) dan slecht (4%). Een kwart (28%) vindt communicatie van EZK lastig te begrijpen.

Over RVO is men – zoals ook al bleek in het rapportcijfer – positiever. Twee op de vijf ondernemers die contact hebben met RVO (44%) vinden de kwaliteit van de informatie goed (2% slecht). Een kwart (26%) vindt het lastig om de informatie te vinden die ze van RVO nodig hebben en een vijfde (20%) heeft moeite om de RVO-communicatie te begrijpen.

Verder vinden meer ondernemers de informatie die men van RVO ontvangt relevant (36%) dan de informatie van EZK (20%). Ook weet men beter wat RVO ondernemers kan bieden ter ondersteuning (30%) dan dat men dit van EZK weet (17%).

RVO en EZK weinig in beeld als gesprekspartner digitalisering

Twee op de vijf (43%) ondernemers zouden vragen over digitalisering het liefst bespreken met marktpartijen. Een derde (34%) noemt de brancheorganisatie. RVO (13%) en EZK (7%) worden duidelijk minder genoemd.

Ruime meerderheid ontvangt graag EZK-informatie en wil betrokkenheid bij totstandkoming EZK-beleid

De meerderheid van de ondernemers (84%) wil informatie van EZK over innovatie, nieuw industriebeleid en verduurzaming ontvangen. Twee op de vijf (39%) zouden dit graag per e-mail krijgen en een kwart wil er (daarnaast) over horen via de brancheorganisatie. Een vijfde (19%) noemt RVO.

Ook wil een ruime meerderheid (92%) betrokkenheid bij de totstandkoming van EZK-beleid. Van degenen die betrokken willen worden, wil een deel alleen geïnformeerd worden (22%). Twee op de vijf (39%) willen graag geconsulteerd worden. Ook twee op de vijf willen meer actievormen van betrokkenheid zoals inspraak (18%), meebeslissen (16%) of het beleid mede vormgeven (7%).

Overheidsdienstverlening: vergelijking subgroepen

Het gevestigd mkb en scale-ups hebben vaker contact met zowel RVO als EZK in vergelijking met andere ondernemers. Ondernemers in de agrarische sector hebben ook vaker contact met RVO. Tussen verschillende subgroepen zijn geen verschillen in de beoordeling van de dienstverlening van RVO en EZK. Scale-ups zijn vaker dan andere ondernemers goed bekend met de ondersteuning die EZK kan bieden.

Het gevestigd mkb en starters hebben vaker behoefte aan informatie over innovatie, nieuw industriebeleid en verduurzaming. Het gevestigd mkb wil daarnaast vaker inspraak hebben bij de totstandkoming van beleid. Dit geldt ook voor landbouwbedrijven.

2. Inleiding en achtergrond

Inleiding

Aanleiding en achtergrond

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) streeft naar een klimaat neutrale samenleving en tegelijkertijd een sterke open economie. Binnen dit kader krijgen ondernemers de ruimte om te innoveren en om economische kansen te benutten die voortvloeien uit verduurzaming en digitalisering. EZK streeft er daarbij naar om een optimale balans te vinden tussen de belangen van bedrijven en consumenten.

De Directie Communicatie van EZK is bezig met het ontwikkelen van een nieuwe communicatiestrategie. Uit gesprekken met interne belanghebbenden is gebleken dat de communicatieprioriteiten bij de thema's innovatie, nieuw industriebeleid en verduurzaming moeten liggen. Om de effecten van communicatiestrategie in kaart te brengen, heeft I&O Research in opdracht van EZK dit onderzoek onder ondernemers uitgevoerd.

Onderzoeksdoel

EZK heeft een aantal doelen met het onderzoek:

- 1 De mate meten waarin ondernemers op de hoogte zijn van de diensten met betrekking tot de gestelde thema's en ondersteuning die de overheid beschikbaar stelt en welke vorm van hulp er beschikbaar is.
- 2 Het meten van de houding van ondernemers ten opzichte van de maatregelen en middelen die door de overheid worden ingezet. Hierbij wordt nagegaan of ondernemers deze maatregelen als waardevol beschouwen, kritiek uiten of positieve of negatieve meningen hebben, en welke factoren hierbij een rol spelen.
- 3 Het in kaart brengen van de acties die ondernemers momenteel ondernemen op de genoemde thema's.
- 4 Het vaststellen van de verwachtingen van ondernemers ten aanzien van de overheid met betrekking tot innovatie, nieuwe industrie en verduurzaming.
- 5 Identificeren van obstakels en kansen voor ondernemers op het gebied van innovatie, nieuwe industrie en verduurzaming.

Methode en respons

I&O Research voerde deze monitor onder ondernemers uit. De dataverzameling vond plaats in het I&O Research Ondernemerspanel en het I&O Research Panel van 2 t/m 9 januari 2024. In totaal deden 1.089 ondernemers mee aan het onderzoek. Niet alle vragen zijn aan alle 1.089 ondernemers gesteld. Bij iedere tabel of figuur wordt de steekproefbasis vermeld.

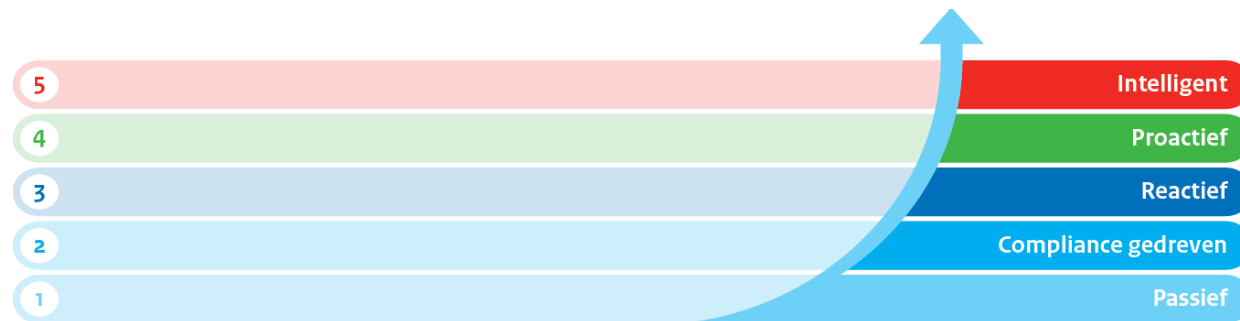
In het onderzoek onderscheiden we verschillende typen ondernemers:

BEDRIJFSTYPE	Aantal	%
Zzp'ers: ondernemers zonder personeel	672	62%
Gevestigd mkb'ers: bedrijven met 2 tot 250 werknemers gestart in 2017 of eerder	395	36%
Grote bedrijven: bedrijven met 250 of meer werknemers	9	1%
Starters: ondernemers gestart in 2021 of later	47	4%
Scale-ups: bedrijven waar de gemiddelde jaarlijkse groei, in medewerkers of omzet, drie jaar lang minimaal 20% per jaar is. Aan het begin van die periode zijn minimaal 10 medewerkers werkzaam voor het bedrijf.	55	5%
TOTAAL*	1.089	100%

*Ondernemers kunnen in meerdere doelgroepen vallen (bijv. zzp'er en starter)

In de rapportage vergelijken we telkens tussen deze verschillende typen. Daarnaast vergelijken we ondernemers op basis van het security volwassenheidsniveau van hun bedrijf. De score is bepaald op basis van een vraag over beveiligingsmaatregelen die binnen het bedrijf genomen worden (zie bijlage 1).

Schaal van security volwassenheidsniveau.

Informatie, producten en diensten DTC afgestemd op security volwassenheidsniveau bedrijven.

Alle verschillen tussen subgroepen die we benoemen in de tekst zijn significante verschillen ($p < .05$). De totaalresultaten zijn gewogen naar bedrijfssector (zie bijlage 3) en daarmee representatief voor dit kenmerk.

De percentages in deze rapportage worden afgerond op hele cijfers. Hierdoor tellen de percentages in sommige figuren en tabellen op tot 99 of 101 procent.

Leeswijzer

Hoofdstuk 3 t/m 6 van dit rapport behandelt de resultaten op vraagniveau. Allereerst gaan we in op het thema innovatie en digitalisering in hoofdstuk 3. Nieuw industriebeleid behandelen we in hoofdstuk 4. Vervolgens komen in hoofdstuk 5 en 6 verduurzaming en overheidsdienstverlening aan bod. De bijlagen bevatten een overzicht van de achtergrondkenmerken van de deelnemers.

3. Innovatie/digitalisering

Meerderheid ondernemers op de hoogte van EZK-inzet innovatie

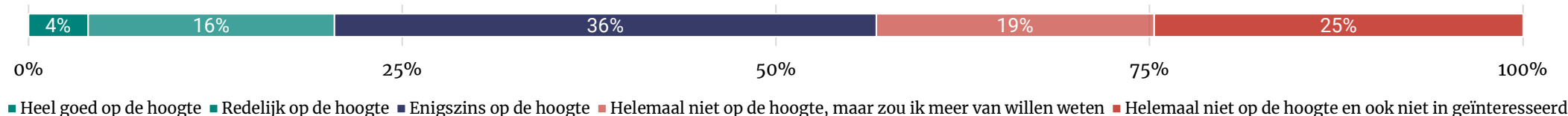
Twee op de tien (20%) ondernemers geven aan (heel) goed op de hoogte te zijn van de inzet van EZK voor innovatie. Een kwart is helemaal niet op de hoogte en ook niet geïnteresseerd. Ondernemers zijn duidelijk vaker positief dan negatief over het beleid: ruim een derde (37%) van de ondernemers is positief en 7 procent is negatief. Een kwart geeft aan dit niet te kunnen beoordelen.

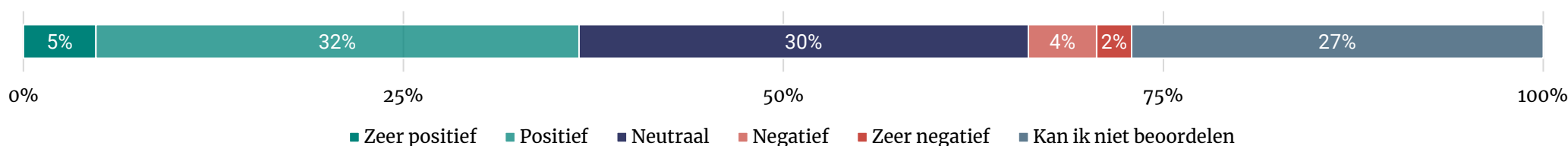
Resultaten subgroepen

- Starters zijn vaker op de hoogte dat EZK zich inzet voor innovatie.
- Bedrijven met een lager security volwassenheidsniveau zijn minder goed op de hoogte en zijn er ook minder in geïnteresseerd. Logischerwijs geven zij ook vaker aan het beleid niet te kunnen beoordelen.
- Bedrijven met een hoge security volwassenheidsniveau zijn positiever over het innovatiebeleid dan andere bedrijven.

Bent u ervan op de hoogte dat EZK zich inzet voor innovatie? (n=1.089)

Hoe staat u tegenover het innovatiebeleid van EZK? (n=1.089)

Meningen over het innovatiebeleid toegelicht

Ondernemers zijn vaker positief dan negatief over het innovatiebeleid van EZK. Wanneer ze positief zijn, noemen ze veelal dat het een belangrijk thema is en dat het goed is dat een partij hier de regie oppakt. Men denkt dat hiermee maatschappelijke problemen aangepakt kunnen worden. De ondernemers die negatief over het beleid zijn, vinden het te veel op grote bedrijven gericht en te ver van de praktijk staan. Ook heeft een deel weinig vertrouwen in de overheid en vindt dat er al te veel regels zijn.

(Ze)er positief (37%)

- *“Als er vanuit de overheid geen innovatiebeleid is, bloed een land dood.”*
- *“Er moet meer lange termijn beleid komen, en dat is dit innovatiebeleid.”*
- *“Het is goed als EZK de regie neemt in de ontwikkelingen in het bedrijfsleven en de economie.”*
- *“Het is noodzakelijk om te innoveren, anders vallen de technologische ontwikkelingen stil.”*
- *“Omdat het belangrijke maatschappelijke onderwerpen zijn die heel Nederland aangaan.”*
- *“Omdat wij dit zien als een enorme noodzaak voor een toekomstbestendige wereld/samenleving.”*

(Ze)er negatief (7%)

- *“Verspild geld aan onrealistische doelen.”*
- *“Omdat ik niet geïnteresseerd ben in overheidspropaganda en geen proefkonijn ben.”*
- *“Het is al moeilijk genoeg om een onderneming overeind te houden zonder deze onzin allemaal. De mensen die dit verzinnen zijn allemaal nog never nooit ondernemer geweest in mkb. 100% zeker!!”*
- *“Ze doen alleen wat voor grote ondernemingen die voldoende personeel hebben om zich hier mee bezig te houden.”*
- *“We worden als ondernemers opgezadeld met ideeën die niet of slecht uitvoerbaar zijn. Bedacht op een flatje in de grachtengordel!”*

Helpt ondernemers investeert (vrijwel) niet in onderzoek & innovatie

De helft van de ondernemers (49%) investeert niet of nauwelijks in onderzoek & innovatie. Een kleine groep (2%) investeert er juist intensief in. Daarnaast doet 11 procent dit in grote mate.

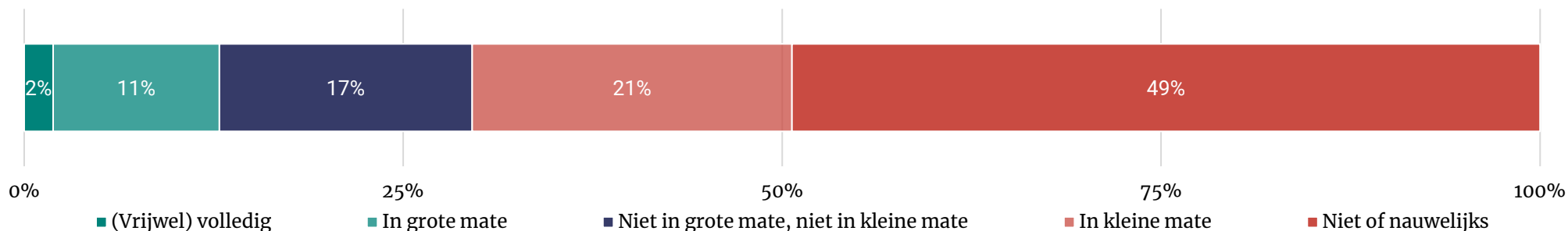

Resultaten subgroepen

- Scale-ups investeren meer in onderzoek & innovatie dan andere bedrijven. Zzp'ers investeren er juist minder in.
- Bedrijven met een laag security volwassenheidsniveau investeren minder in onderzoek & innovatie vergeleken met bedrijven met een hoger security volwassenheidsniveau.

In hoeverre investeert uw bedrijf in onderzoek & innovatie?

(n=1.089)

Een derde bedrijven heeft onvoldoende middelen voor innovatie

- Ruim een derde (37%) van de ondernemers wil goed geïnformeerd worden over het innovatiebeleid.
- Een derde (33%) beschikt over onvoldoende middelen en kennis om innovatie te stimuleren.
- Een kwart (27%) geeft aan dat hun onderneming niet in staat is om te innoveren in de mate waarin ze dat willen.

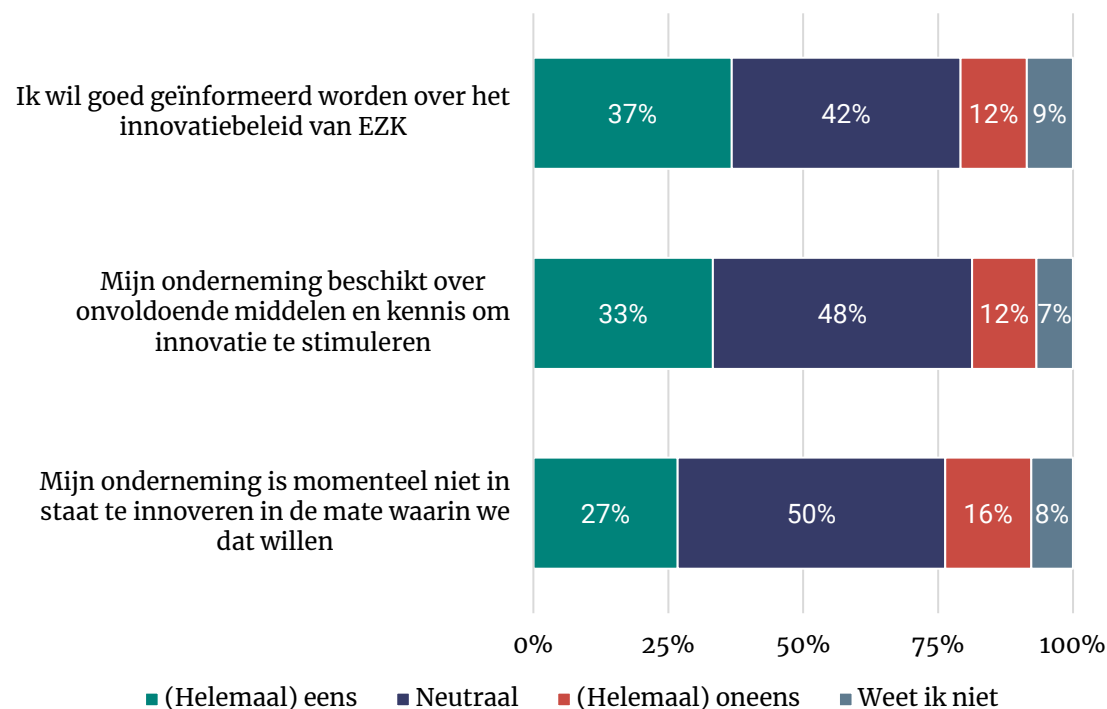
Resultaten subgroepen

- Bedrijven met een hoog security volwassenheidsniveau willen vaker goed geïnformeerd worden.
- Hetzelfde geldt voor bedrijven met meer werknemers en scale-ups.
- Bedrijven met een hoog security volwassenheidsniveau beschikken vaker wel over de middelen om te innoveren.
- Zzp'ers en gevestigd mkb'ers zijn vaker niet in staat om te innoveren.

Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

(n=1.089)

Budget en beschikbaarheid personeel belemmeringen bij innovatie

Een kwart van de ondernemers (27%) geeft aan wel te willen innoveren, maar dat dit niet lukt in de mate waarin ze dat willen. Ze geven onder meer aan dat ze hier onvoldoende budget voor hebben. In sommige gevallen is het zonder innovatie al spannend of de onderneming voort kan blijven bestaan. Andere belemmeringen zijn gebrek aan mankracht/personeel, afhankelijkheid van andere partijen en onvoldoende kennis om innovaties door te voeren.

Helemaal eens (8%)

- *“Bedrijf draait niet goed en ik probeer dit jaar weer een doorstart te maken. Lukt dit niet, dan stop ik.”*
- *“De kosten rijzen al de pan uit; alle middelen zijn nodig om de bedrijfsvoering soepel doorgang te laten vinden.”*
- *“Financiële middelen en te weinig geschoolde mankracht op de arbeidsmarkt.”*
- *“Wij werken m.n. met software van leveranciers en verbindingen daartussen, in de financiële sector. Digitalisering gaat de laatste jaren sneller dan voorheen maar dat kan nog veel beter. Daar hebben we de andere partijen voor nodig, wij zijn er zelf te klein voor.”*

Eens (18%)

- *“Als eenmansbedrijf in de cultuur heb je niet de tijd en de mogelijkheden om heel veel te innoveren.”*
- *“Bedrijf is te klein.”*
- *“Capaciteit en kennis.”*
- *“Financiële ruimte, drukte door vraag uit de markt, gebrek aan kundig personeel.”*
- *“Gebrek aan budget om tijd te reserveren voor onderzoek en proefprojecten, alles wat we doen moet resultaat opleveren. Voor echte innovatie en ontwikkeling moet er ook wat kunnen mislukken.”*
- *“Ik zou graag meer digitale technologie toepassen, maar ik heb de kennis niet en geen geld om iemand in te huren.”*

Energietransitie is het best bekend bij ondernemers

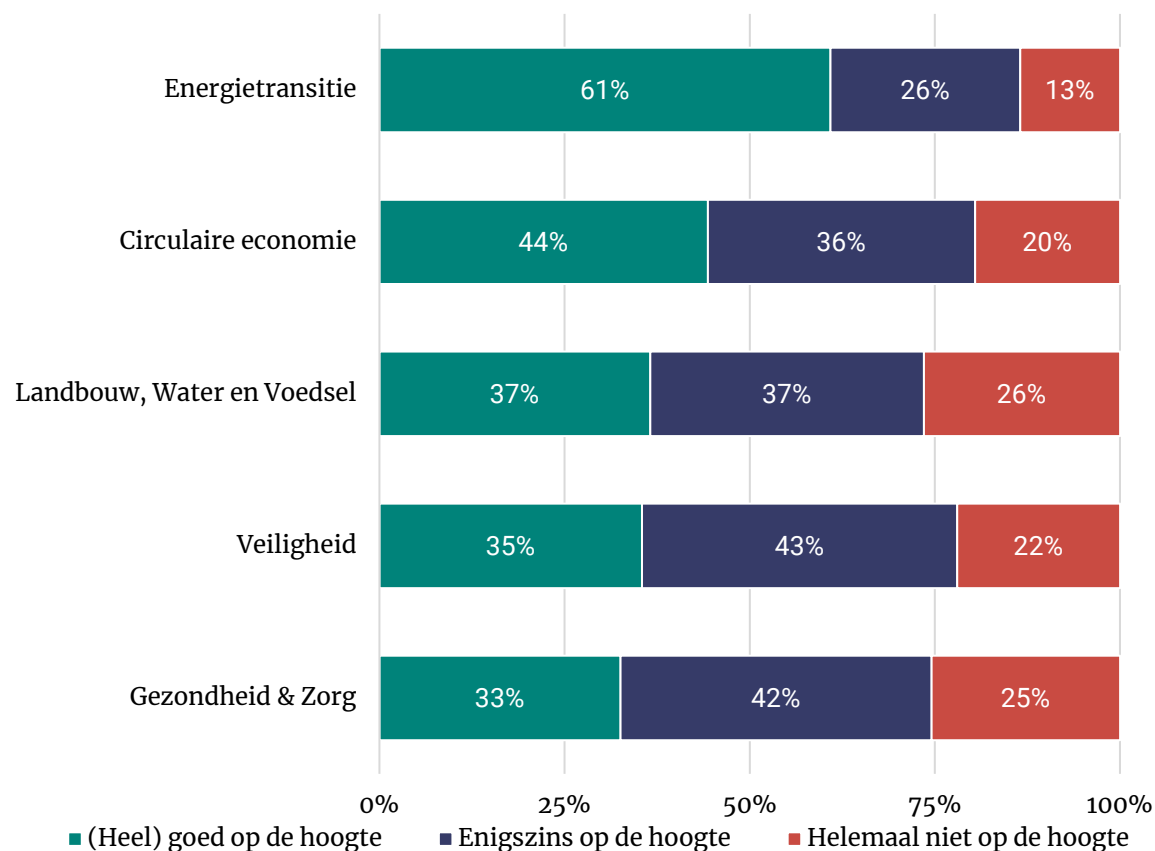
- Zes op de tien (61%) ondernemers zijn goed op de hoogte van de energietransitie. Dit is daarmee het meest bekende 'innovatie-onderwerp'.
- Bijna de helft (44%) is goed op de hoogte van de circulaire economie.
- Vooral gezondheid & zorg is minder vaak goed bekend bij ondernemers: 33 procent is goed op de hoogte.

Resultaten subgroepen

- Ondernemers met een hoog security volwassenheidsniveau zijn vaak beter op de hoogte van de verschillende onderwerpen.
- Zzp'ers zijn minder goed op de hoogte van de energietransitie.

Hoe goed bent u op de hoogte van deze onderwerpen?
(n=1.089)

Circulaire economie en energietransitie best te ondersteunen

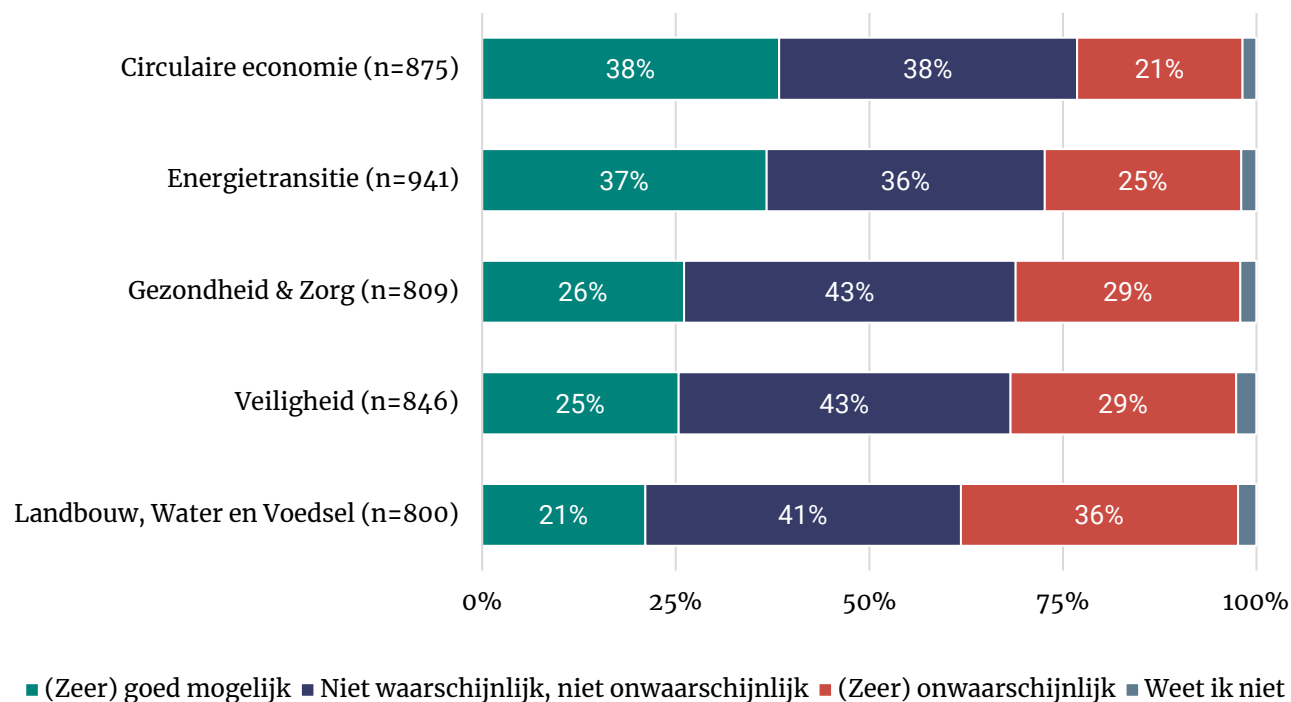
- Ruim een derde van de ondernemers die van de onderwerpen op de hoogte is, denkt de circulaire economie en energietransitie te kunnen ondersteunen met innovaties.
- Dit geldt in mindere mate voor Gezondheid & Zorg (26%), Veiligheid (25%) en Landbouw, Water en Voedsel (21%).

Resultaten subgroepen

- Voor bedrijven met een hoog security volwassenheidsniveau en het gevestigd mkb is het vaker goed mogelijk te innoveren op de verschillende onderwerpen.
- Voor zzp'ers is dit lastiger.
- Scale-ups kunnen naar eigen zeggen minder goed bijdragen aan innovaties op het vlak van circulaire economie en energietransitie dan de rest, maar meer aan Veiligheid en Landbouw, Water en Voedsel.

Zou uw bedrijf deze onderwerpen kunnen ondersteunen met innovaties?
(alleen gevraagd aan ondernemers die minimaal enigzins op de hoogte waren)

Ondernemers zien digitalisering vaker als kans dan bedreiging

Ondernemers konden op een 7-puntsschaal aangeven of ze digitalisering als kans of als bedreiging zien. Tweederde (68%) ziet het als kans. Negen procent vindt het een bedreiging voor het bedrijf. Een kwart (23%) van de bedrijven staat er neutraal tegenover. Drie op de tien (29%) plaatsen zich op het 'kans-uiteinde' van de tegenstelling kans-bedreiging. Drie procent vindt het vooral een bedreiging.

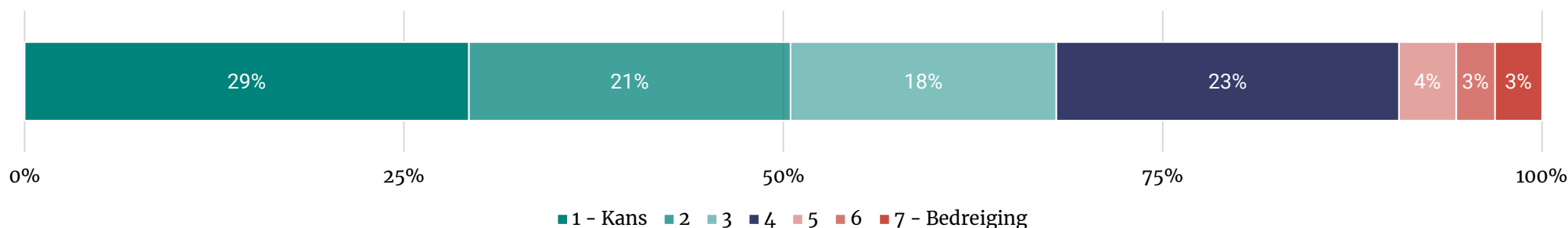
Bedrijven die positief zijn over het beleid van EZK op het gebied van industrie, verduurzaming en innovatie zien digitalisering vaker als kans.

Resultaten subgroepen

- Voor zzp'ers is digitalisering vaker een bedreiging dan voor andere ondernemers.
- Bedrijven met een hoog security volwassenheidsniveau, starters en scale-ups zien het vaker als kans.
- Ondernemingen in de financiële en zakelijke dienstverlening vinden het relatief vaak een kans terwijl ondernemers in de sectoren overheid, onderwijs en zorg het vaker als een bedreiging ervaren.

Is digitalisering voor u en uw bedrijf eerder een kans of een bedreiging?
(n=1.089)

Big data en AI weinig gebruikt door ondernemers

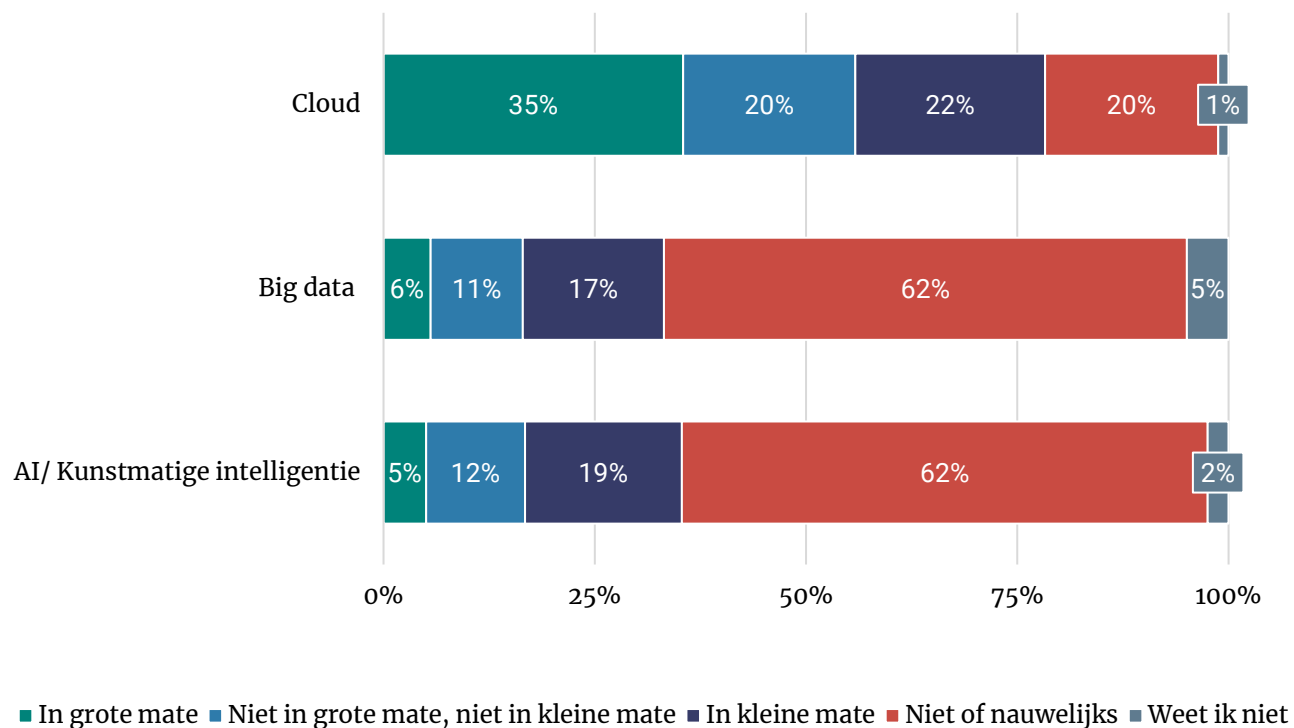
- Van de voorgelegde digitale mogelijkheden wordt de cloud door tweederde van de ondernemers toegepast. Een derde gebruikt het in grote mate.
- In totaal past een derde big data en AI toe. Vijf tot zes procent doet dat in grote mate.
- Andere innovatieve toepassingen die men nog zegt te gebruiken zijn onder meer het werken op afstand, monitoring en beveiligings- en administratiesoftware.

Resultaten subgroepen

- Bedrijven met een hoog security volwassenheidsniveau en scale-ups passen de verschillende toepassingen vaker toe.
- Starters passen naar verhouding vaker AI toe.
- Zzp'ers maken minder gebruik van de cloud en big data.

In hoeverre worden deze digitale mogelijkheden toegepast in uw bedrijf?
(n=1.089)

4. Nieuw industriebeleid

Meerderheid ondernemers niet bekend met industriebeleid

De meerderheid van de ondernemers (55%) is niet op de hoogte van de inzet van EZK voor industriebeleid. Een derde (34%) vindt het dan ook moeilijk om te beoordelen wat ze van het industriebeleid vinden. Elf procent is redelijk of heel goed op de hoogte.

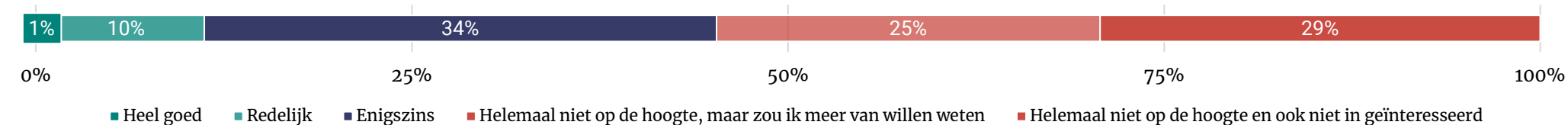
De ondernemers die hun houding tegenover het industriebeleid kunnen beoordelen zijn vaker positief (22%) dan negatief (7%) over het beleid. Ruim een derde (37%) is neutraal.

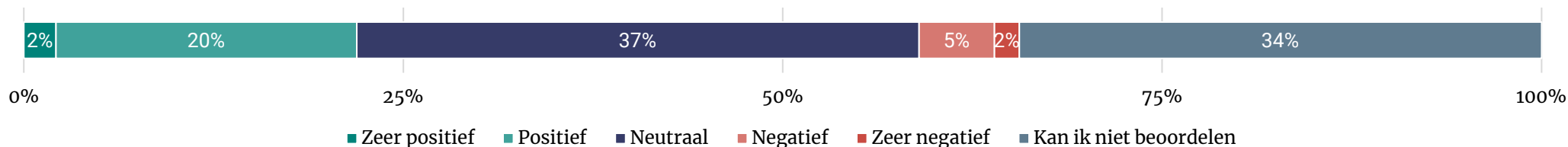
Resultaten subgroepen

- Gevestigd mkb'ers zeggen vaker dat ze niet op de hoogte zijn van het beleid, maar er wel meer van zouden willen weten. Ondernemers in de sector industrie, bouw & nutsbedrijven zijn logischerwijs beter op de hoogte van het beleid dan andere ondernemers.
- Zzp'ers zijn – als ze het kunnen beoordelen – relatief vaak positief over het industriebeleid. Gevestigd mkb'ers staan vaker neutraal tegenover het industriebeleid.

Hoe goed bent u ervan op de hoogte van dat EZK zich inzet voor industriebeleid? (n=1.089)

Hoe staat u tegenover het industriebeleid van EZK? (n=1.089)

Meningen over het industriebeleid toegelicht

Ondernemers zijn vaker positief dan negatief over het industriebeleid van EZK. Wanneer ze positief zijn, noemen ze veelal dat het belangrijk is dat de industrie verduurzaamd wordt en dat deze bedrijven extern gestimuleerd moeten worden. De ondernemers die negatief over het beleid zijn, verschillen erg van mening. Een deel vindt het te streng en vindt dat bedrijven weggepest worden. Een ander deel vindt het beleid juist niet ambitieus genoeg.

(Zeer) positief (22%)

- *“Bedrijven doen het te weinig uit zichzelf.”*
- *“Iemand moet de kar trekken en zie de bedrijven niet zo snel in beweging komen op grond van de initiatieven van de protestgroepen.”*
- *“Overheid dient sturend te zijn en een goede visie te hebben, want de markt komt hier niet zelf mee (heeft het liberale beleid van de afgelopen 12 jaar aangetoond, zie ik/zeg ik als liberaal)”*
- *“Omdat het urgent is voor de toekomst van de samenleving en onze wereld”*
- *“Als verduurzaming en minder afhankelijk worden van kwaadaardige geopolitieke krachten belangrijke onderdelen zijn, dan is dat zeer positief.”*

(Zeer) negatief (7%)

- *“Waarom moet Nederland als postzegel in de wereld de voorloper worden van duurzaamheid in de industrie? Dan moet het al enorme concurrentievoordelen opleveren. Anders kost het geld en is het effect op het milieu nihil.”*
- *“Industrie wordt weggepest voordat ze überhaupt de kans krijgen om te verduurzamen. Het is een kwestie van tijd voordat zij verhuizen naar landen waar verduurzaming geen noodzaak is, met uiteindelijk meer CO₂-uitstoot ten gevolg.”*
- *“Te veel regels welke in de praktijk nauwelijks zijn te realiseren.”*
- *“Te afwachtend; de overheid zou hier meer initiatief in mogen nemen.”*
- *“Overheid moet normeren, de tijd van motiveren en stimuleren is al lang voorbij. targets stellen en beboeten en vlug wat!”*

Meerderheid vindt het goed dat industrie kans krijgt om te verduurzamen

- De meest ondernemers (87%) vinden het goed dat de industrie de kans krijgt om te verduurzamen.
- Zeven op de tien ondernemers (71%) vinden dat vervuilende bedrijven daarvoor financieel gestraft mogen worden.
- Tegelijkertijd vindt een meerderheid (54%) dat verduurzaming niet te koste moet gaan van de concurrentiepositie.
- Het industriebeleid is voor 55 procent van de ondernemers weinig relevant. Veel ondernemers hebben dan ook geen behoefte om geïnformeerd te worden over het industriebeleid van EZK: 29 procent wil dat wel.

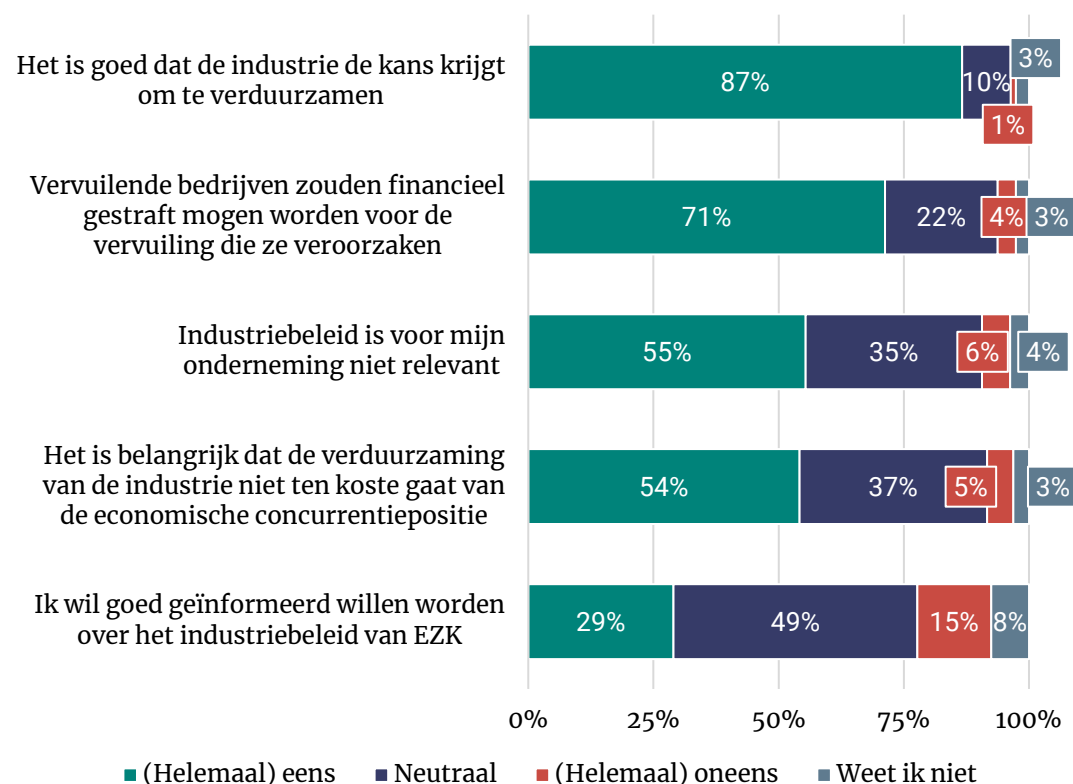
Resultaten subgroepen

- Vooral voor zzp'ers is het industriebeleid minder relevant. Mogelijk daarom vinden ze vaker dat de vervuiler de rekening mag krijgen en vinden ze het minder belangrijk als verduurzaming ten koste van de concurrentiepositie gaat.
- Gevestigd mkb'ers hebben vaker dan andere ondernemers een informatiebehoefte en vinden de concurrentiepositie belangrijker. Ze zijn het minder eens met dat de vervuiler moet betalen.

Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

(n=1.089)

Verdeeldheid over verantwoordelijkheid voor verduurzaming

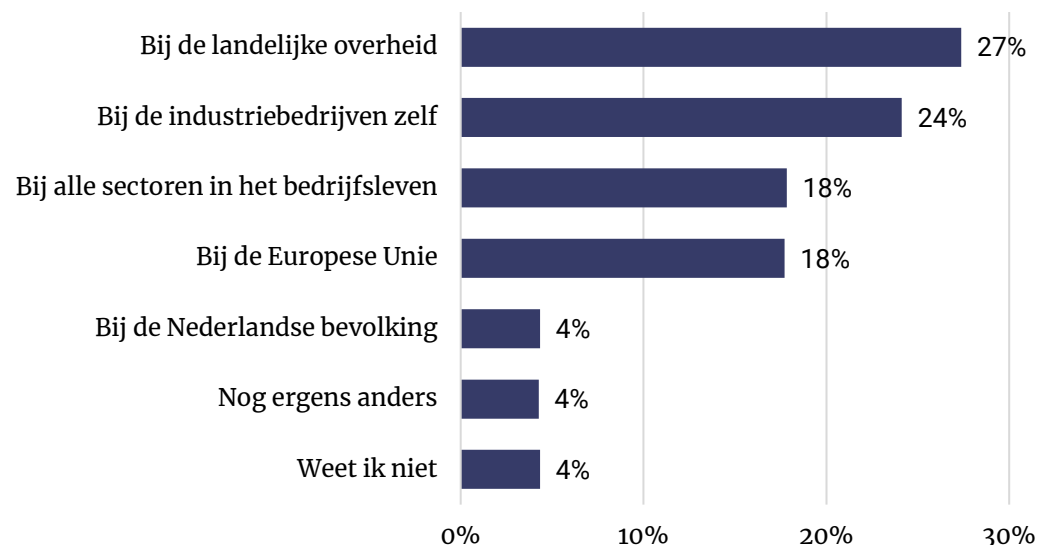
- Ondernemers zijn vrij verdeeld over wie de voornaamste verantwoordelijkheid moet hebben als het gaat om het verduurzamen van de industrie. Het meest noemt men de landelijke overheid (27%) en de industriebedrijven zelf (24%).
- Een vijfde (18%) vindt dat het hele bedrijfsleven – dus niet alleen de industrie – verantwoordelijkheid zou moeten dragen en net zoveel ondernemers noemen de EU.
- Weinig ondernemers (4%) noemen de Nederlandse bevolking.

Resultaten subgroepen

- Startende ondernemers noemen vaker dat de verantwoordelijkheid bij alle sectoren in het bedrijfsleven moet liggen.

Bij wie zou wat u betreft de verantwoordelijkheid voor het verduurzamen van de industrie vooral moeten liggen? Dus als er niet verduurzaamd wordt, wie moet dan zorgen dat dit opgelost wordt? (n=1.089)

5. Verduurzaming

Helpt ondernemers trof concrete verduurzamingsmaatregelen

De helft van de ondernemers (54%) heeft al concrete verduurzamingsmaatregelen getroffen. Nog eens 7 procent heeft daar plannen voor. Twee op de vijf (39%) hebben daar geen plannen voor. Hiervan heeft tweederde (26%) ook geen specifieke verduurzamingsintentie.

Het beeld van getroffen verduurzamingsmaatregelen sluit aan bij de mate van duurzame bedrijfsvoering. De helft van de ondernemers (50%) zegt vrijwel volledig of in grote mate duurzaam te zijn. Van 16 procent is de bedrijfsvoering in kleine mate of nauwelijks duurzaam. De resterende 34 procent zit daar tussenin.

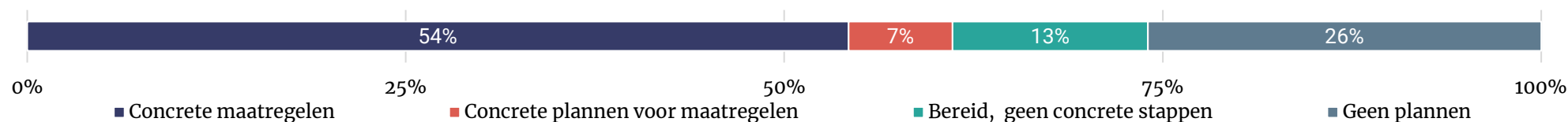

Resultaten subgroepen

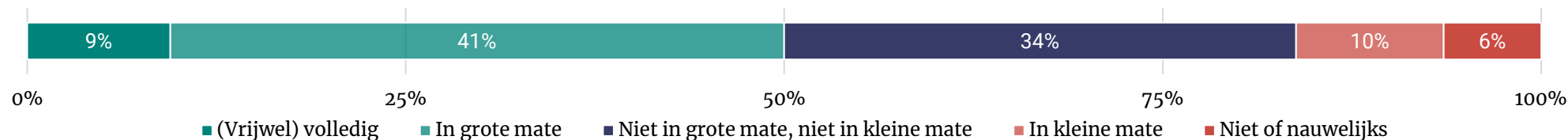
- Zzp'ers nemen minder verduurzamingsmaatregelen dan andere ondernemers. Dit geldt in het bijzonder voor zzp'ers met een laag totaal energieverbruik. Ook in de commerciële en niet-commerciële dienstverlening nemen ondernemers doorgaans minder verduurzamingsmaatregelen.
- Zzp'ers geven meer dan niet-zzp'ers aan dat hun bedrijfsvoering op dit moment al duurzaam is. Ondernemingen met een laag security volwassenheidsniveau hebben naar verhouding ook vaker een weinig duurzame bedrijfsvoering.

In hoeverre heeft uw onderneming verduurzamingsmaatregelen getroffen of bent u bereid deze te treffen?

(n=1.089)

In hoeverre is uw bedrijfsvoering op dit moment al duurzaam? (n=1.089)

Verduurzaming betreft meest bedrijfsruimte

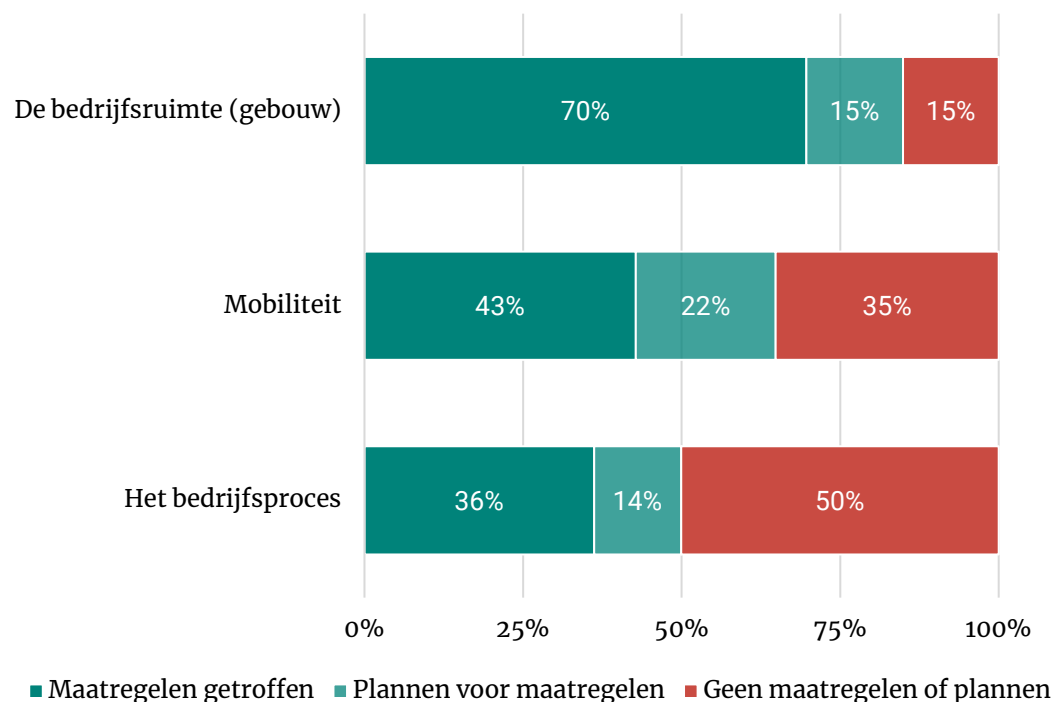
- De ondernemers die verduurzamingsmaatregelen troffen of daartoe bereid zijn, verduurzamen vooral de bedrijfsruimte.
- Zeven op de tien (70%) trof hier al maatregelen voor en daarnaast wil 15 procent dit nog doen.
- Tweederde heeft plannen om de mobiliteit te verduurzamen of heeft dit al gedaan. Het bedrijfsproces wordt door de helft (50%) van de ondernemers met verduurzamingsintentie aangepakt.

Resultaten subgroepen

- Ondernemers in de landbouw verduurzamen naar verhouding vaak het bedrijfsproces en minder de mobiliteit.
- Ondernemers in de zakelijke dienstverlening en scale-ups nemen vaker maatregelen op het vlak van mobiliteit.

Op welk van de volgende onderwerpen hebben de verduurzamingsmaatregelen betrekking?
(gesteld aan ondernemers die verduurzamingsmaatregelen hebben getroffen of daartoe bereid zijn; n=790)

Veel ondernemers financieel gedreven om te verduurzamen

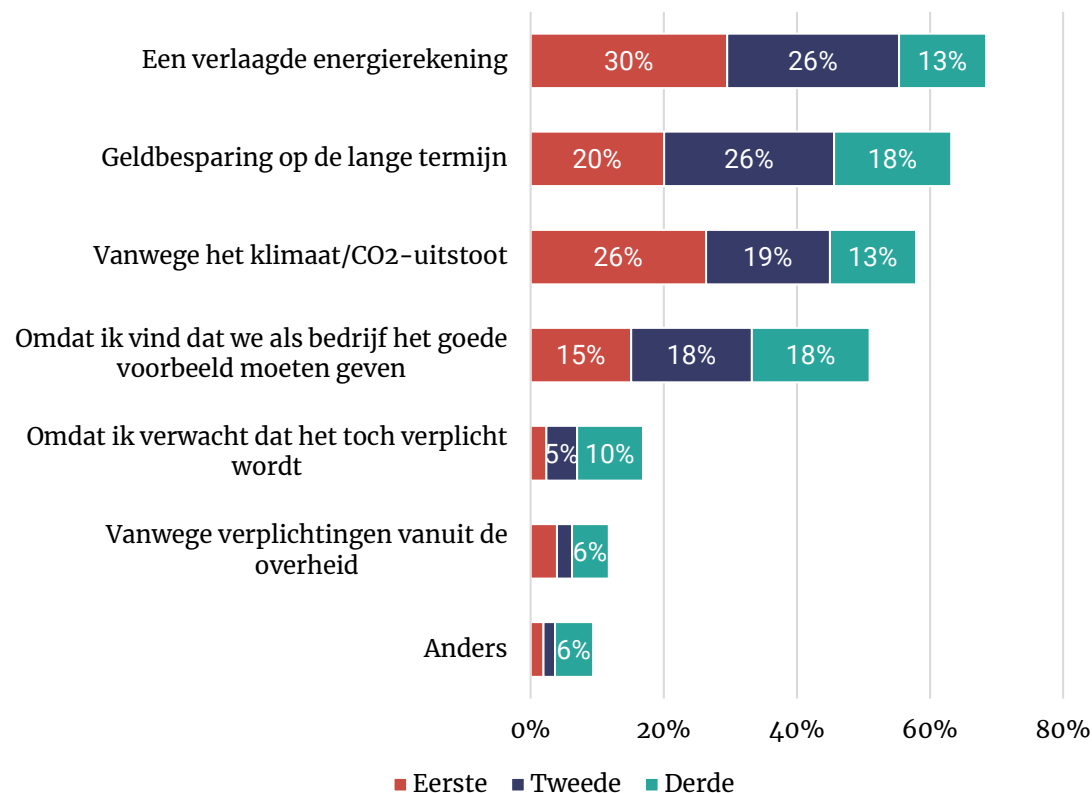
- De voornaamste reden voor ondernemers om te verduurzamen is een verlaagde energierekening.
- Tweederde (68%) noemt dit als een van de drie belangrijkste motivatieredenen en voor 30 procent staat dit op 1.
- Het klimaat staat bij een kwart (26%) op 1, maar wordt in totaal minder vaak in de top 3 genoemd (58%) dan geldbesparing (63%).
- De helft van de ondernemers (51%) wil met verduurzaming het goede voorbeeld geven. (Mogelijke) verplichtingen zijn geen belangrijke reden voor verduurzaming.

Resultaten subgroepen

- Zzp'ers – die ook vaak weinig energie-intensieve bedrijven hebben – noemen vaker dan andere ondernemers het klimaat als motivatie.
- Bij het gevestigd mkb spelen geldbesparing op de lange termijn en overheidsverplichtingen vaker een rol.

Wat heeft u gemotiveerd? Kunt u een top 3 van de meest belangrijke redenen geven? (gesteld aan ondernemers die maatregelen hebben getroffen of daartoe bereid zijn; n=738*)

*52 ondernemers gaven aan dat 'geen van deze redenen' hen heeft gemotiveerd.

Niet verduurzamen: voor helft niet interessant vanwege laag energieverbruik

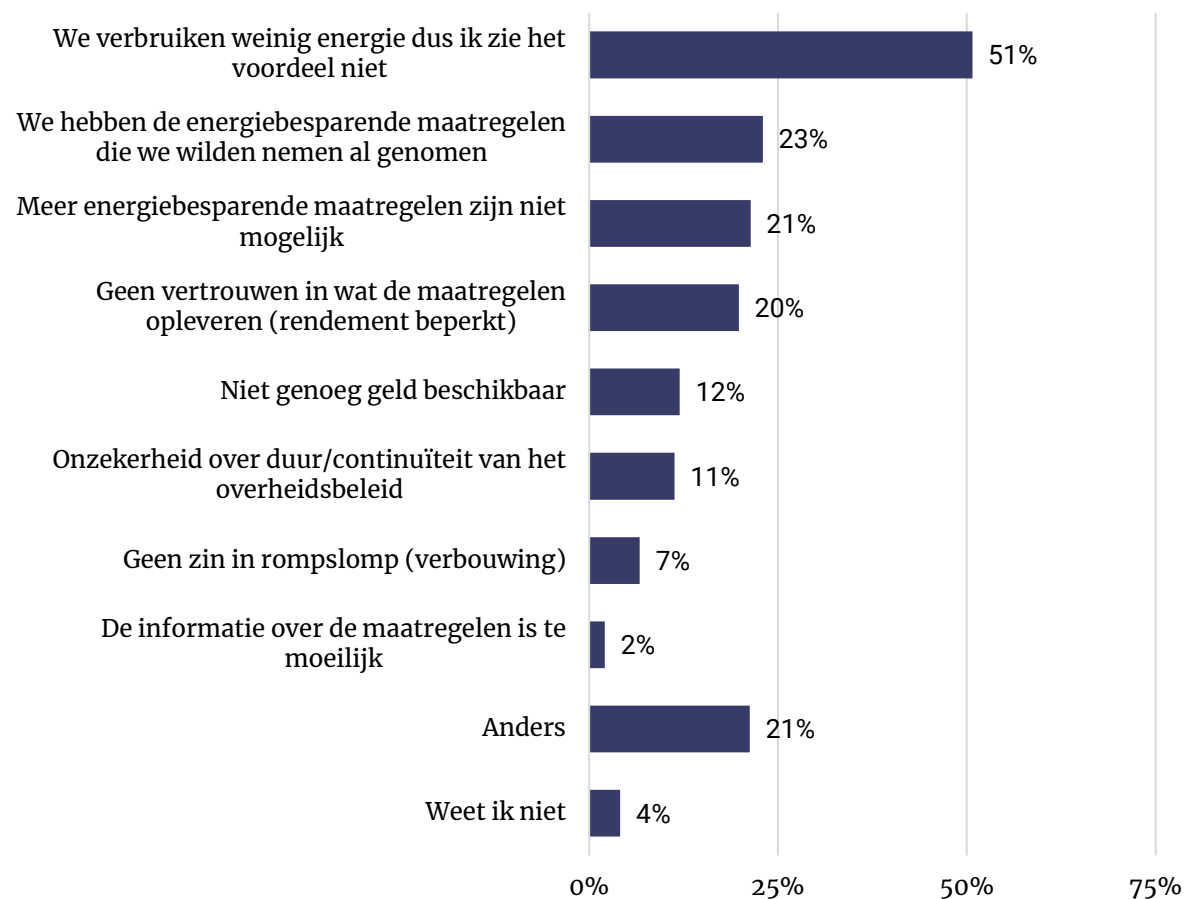
- Net als bij andere ondernemers spelen ook bij ondernemers zonder verduurzamingsplannen financiële redenen een grote rol. Zo denkt de helft (51%) weinig voordeel te kunnen behalen omdat ze weinig energie verbruiken.
- Een kwart (23%) heeft eerder al de gewenste energiebesparende maatregelen genomen. Ongeveer net zo vaak zegt men dat meer maatregelen niet mogelijk zijn (21%) of dat ze geen vertrouwen in de maatregelen hebben (20%).
- Een vijfde (21%) noemt nog iets anders. Een deel hiervan geeft aan vanuit huis of op locatie te werken en dat maatregelen daarom minder relevant zijn.

Resultaten subgroepen

- Ondernemers in de landbouw noemen vaker dan andere ondernemers dat ze niet genoeg geld beschikbaar hebben en geen vertrouwen hebben in de maatregelen.
- In de handel, horeca en distributie is men vaker onzeker over de continuïteit van het beleid.

Wat zijn voor u de redenen dat u geen verduurzamingsplannen heeft? (meerdere antwoorden mogelijk) (gesteld aan ondernemers zonder verduurzamingsplannen; n=299)

Financiële prikkels kunnen motiveren om te verduurzamen

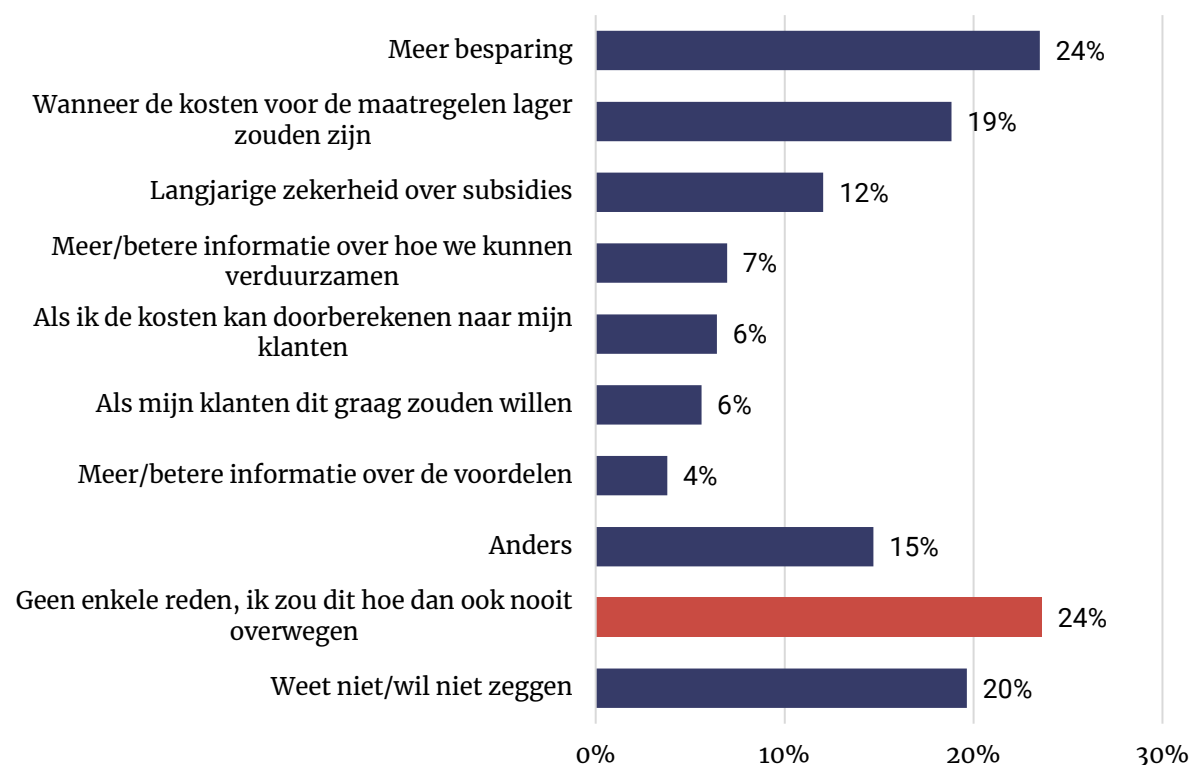
- Een kwart van de ondernemers (24%) zou mogelijk wel verduurzamen als ze met maatregelen meer zouden kunnen besparen.
- Voor een vijfde (19%) zou het helpen als de investeringen lager zouden zijn en 12 procent heeft behoefte aan langjarige zekerheid over subsidies.
- Meer en/of betere informatie zou een klein deel van de ondernemers over de streep kunnen trekken.
- Een kwart (24%) zegt hoe dan ook niet te verduurzamen en (20%) weet niet wat hen zou motiveren.

Resultaten subgroepen

- Het gevestigd mkb noemt meer dan gemiddeld dat meer besparing zou kunnen motiveren.
- Starters en scale-ups hebben vaker behoefte aan lagere kosten voor de maatregelen.
- Dit geldt ook voor ondernemers in de handel, horeca en distributie. Ook noemen zij meer dan ondernemers in de dienstverlening dat ze kosten zouden willen kunnen doorberekenen aan klanten.

Wat zou u motiveren om wel te verduurzamen?
(meerdere antwoorden mogelijk)
(gesteld aan ondernemers zonder verduurzamingsplannen; n=299)

Ondernemers positief over verduurzamingsbeleid, maar ook veel onbekendheid

Het EZK-beleid voor verduurzaming van het bedrijfsleven is bij twee op de vijf ondernemers (41%) niet bekend. Een kwart (25%) zou daar wel meer van willen weten. Ook twee op de vijf ondernemers (39%) zijn enigszins op de hoogte van de inzet van EZK voor verduurzaming en een vijfde (20%) is hier redelijk of goed bekend mee.

Mede omdat een groot deel van de ondernemers niet bekend is met het verduurzamingsbeleid, kan een kwart (26%) dit niet goed beoordelen. Wanneer men er wel bekend mee is, is men er duidelijk vaker positief (34% van alle ondernemers) dan negatief (7%) over.

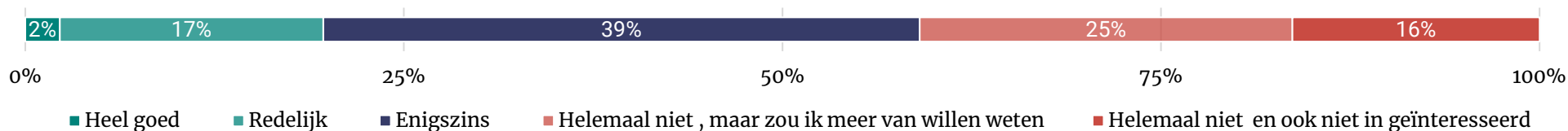

Resultaten subgroepen

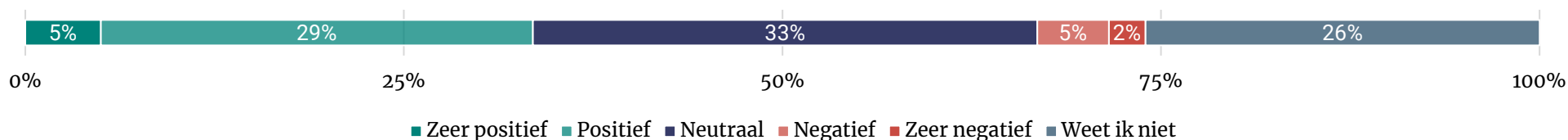
- Zzp'ers zijn minder geïnteresseerd in het verduurzamingsbeleid dan andere ondernemers.
- Bedrijven met een hoger security volwassenheidsniveau zijn gemiddelde beter op de hoogte.
- Zzp'ers zijn positiever over het verduurzamingsbeleid van EZK. Het gevestigd mkb staat er naar verhouding vaker neutraal in en scale-ups zijn vaker negatief.

Hoe goed bent u ervan op de hoogte van dat EZK zich inzet voor verduurzaming van het bedrijfsleven?

(n=1.089)

Hoe staat u tegenover het verduurzamingsbeleid van EZK? (n=1.089)

Meningen over het duurzaamheidsbeleid toegelicht

Ondernemers zijn vaker positief dan negatief over het duurzaamheidsbeleid van EZK. Wanneer ze positief zijn, noemen ze veelal dat het belangrijk is voor milieu en klimaat en dat de overheid een leidende rol pakt. De ondernemers die negatief over het beleid zijn, verschillen erg van mening. Een deel vindt het gedram en willen dat het aan bedrijven overgelaten wordt. Sommige andere ondernemers willen juist sneller.

(Ze)er positief (34%)

- *“Er is maar een aarde, grondstoffen kunnen maar 1x uit de grond gehaald worden. Daarnaast worden we afhankelijk van landen waar we niet afhankelijk van willen zijn.”*
- *“Goed dat EZK bedrijven stimuleert om te verduurzamen.”*
- *“Omdat het noodzakelijk is en omdat ik denk dat hier voor de overheid een belangrijke rol is weggelegd.”*
- *“Al het mogelijke duurzaamheidsbeleid is noodzakelijk om tot een goed resultaat te komen.”*
- *“De overheid dient richting te geven aan duurzaamheid.”*
- *“Goed dat het wordt gestimuleerd en uitgedragen.”*

(Ze)er negatief (7%)

- *“Staatsingrijpen kost alleen maar klauwen met geld en brengt geen enkele Euro meer op.”*
- *“Laat mensen en bedrijven zelf eens iets uitzoeken, stop met bemoeien vanuit de overheid.”*
- *“Hoe meer erover wordt gesproken, hoe meer ik mij afkeer. Ik geloof de verhalen gewoon niet meer.”*
- *“Vrijblijvendheid moet er echt af.”*
- *“Overheidsbemoeienis moet tot een minimum beperkt worden. Alléén eventueel voorlichting.”*
- *“Moet sneller en duidelijker.”*
- *“Ik ben moe van alle duurzaamheidsbeleid van overheidswege. De overheid "dramt" enorm. Het is m.i. voornamelijk een D66 -droom. En die is enorm overdreven.”*
- *“Hoewel er redelijk wat bereikt is, zijn er ruim onvoldoende resultaten. De urgentie lijkt te ontbreken.”*

Verduurzamingsdoelen bij groot deel van ondernemers onbekend

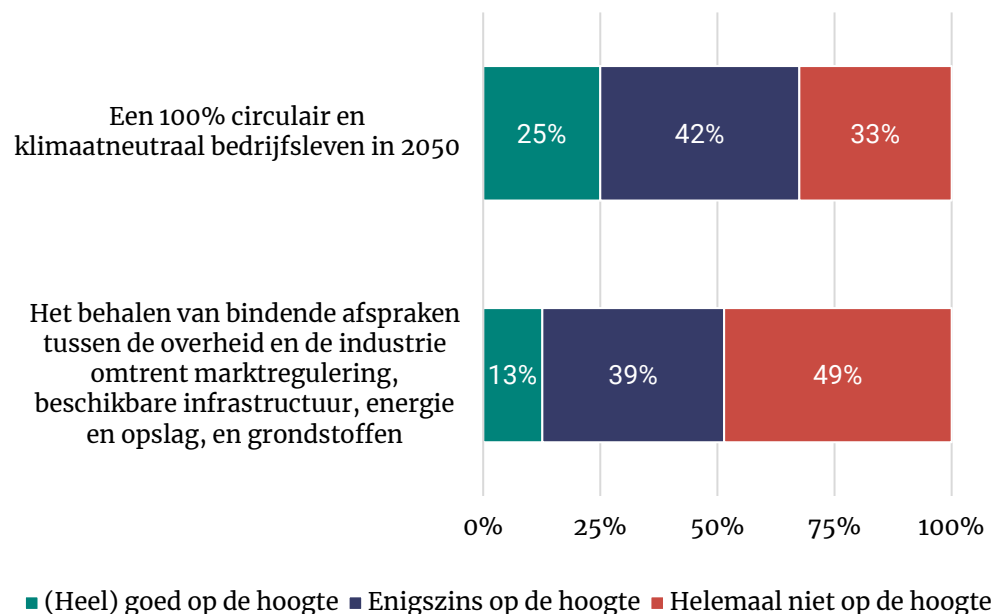
- De ondernemers kregen twee onderwerpen waar het verduurzamingsbeleid van EZK zich op richt, voorgelegd. De bekendheid met het doel van een 100% circulair en klimaatneutraal bedrijfsleven in 2050 is wisselend. Een kwart (25%) is er goed van op de hoogte, maar een derde (33%) zegt niet op de hoogte te zijn.
- Dat het beleid zich richt op het behalen van bindende afspraken tussen de overheid en de industrie is nog minder bekend: de helft (49%) is hier helemaal niet van op de hoogte.

Resultaten subgroepen

- Bedrijven met een hoger security volwassenheidsniveau zijn doorgaans beter op de hoogte van de doelen met betrekking tot verduurzaming.

Hoe goed bent u op de hoogte van deze onderwerpen? (n=1.089)

Verduurzamingsdoelen vaker belangrijk dan onbelangrijk

- De ondernemers die bekend zijn met de voorgelegde verduurzamingsdoelen is vervolgens gevraagd hoe belangrijk ze dit vinden. De helft (49%) vindt het belangrijk dat het bedrijfsleven in 2050 circulair en klimaatneutraal is. Een vijfde (21%) is het daarmee oneens.
- Over het behalen van bindende afspraken tussen overheid en industrie is men iets meer verdeeld: 40 procent vindt dit belangrijk en 29 procent vindt dit niet belangrijk.

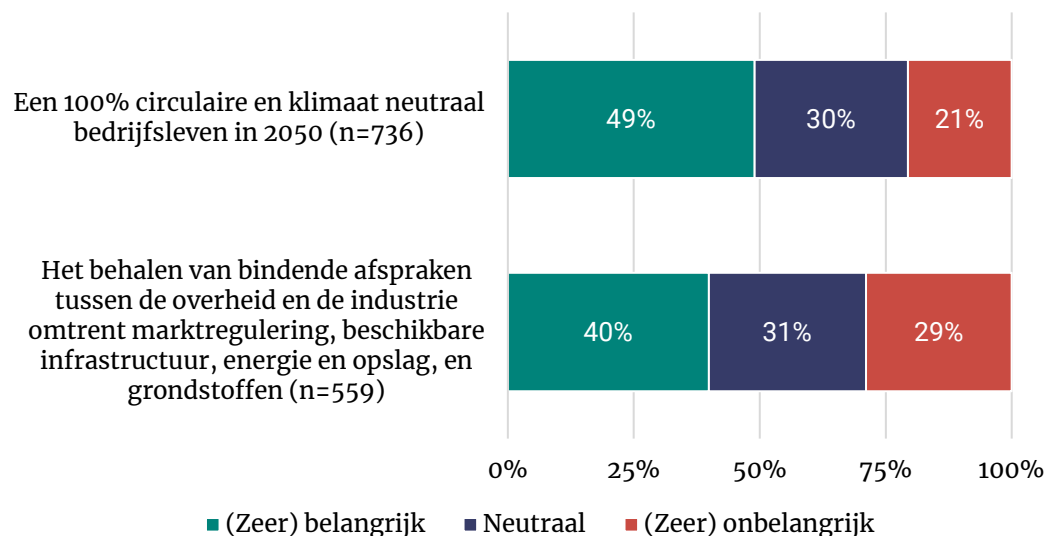

Resultaten subgroepen

- Zzp'ers vinden de doelen minder belangrijk dan andere ondernemers. Relatief vaak zijn zij actief in de dienstverlening, een sector waar deze doelen ook vaker dan in andere sectoren onbelangrijk worden gevonden.
- Starters en bedrijven met een hoger security volwassenheidsniveau vinden de doelen naar verhouding vaker belangrijk.

Hoe belangrijk zijn deze onderwerpen voor uw bedrijfsvoering?

(gesteld aan ondernemers die bekend zijn met de onderwerpen)

6. Overheidsdienstverlening

Meerderheid ondernemers heeft geen contact met EZK en RVO

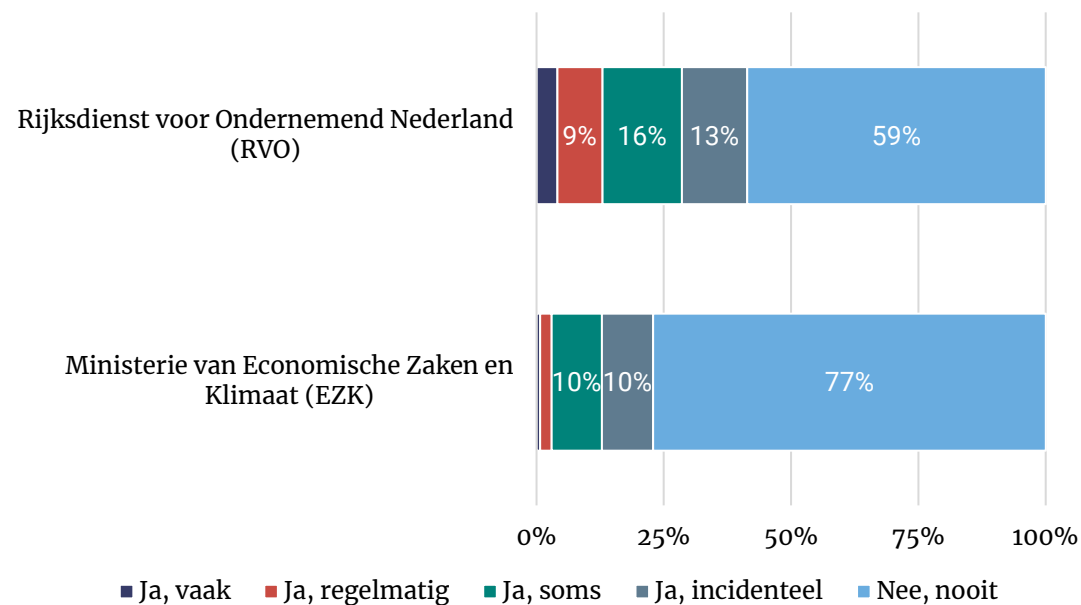
- Twee op de vijf ondernemers (41%) hebben als ondernemer weleens te maken met RVO.
- Minder ondernemers (23%) hebben te maken met EZK.
- De meeste ondernemers die contact hebben met RVO en EZK hebben hooguit soms contact.

Resultaten subgroepen

- Zzp'ers en starters hebben naar verhouding minder contact met RVO. Van de gevestigd mkb'ers en scale-ups hebben er relatief veel contact met RVO. Dit geldt ook duidelijk voor de agrarische sector.
- Zzp'ers en starters hebben ook minder contact met EKZ. Gevestigd mkb'ers en scale-ups hebben juist meer contact.

Heeft u als ondernemer weleens te maken met de volgende organisaties? (n=1.089)

Ondernemers geven RVO en EZK krappe voldoende

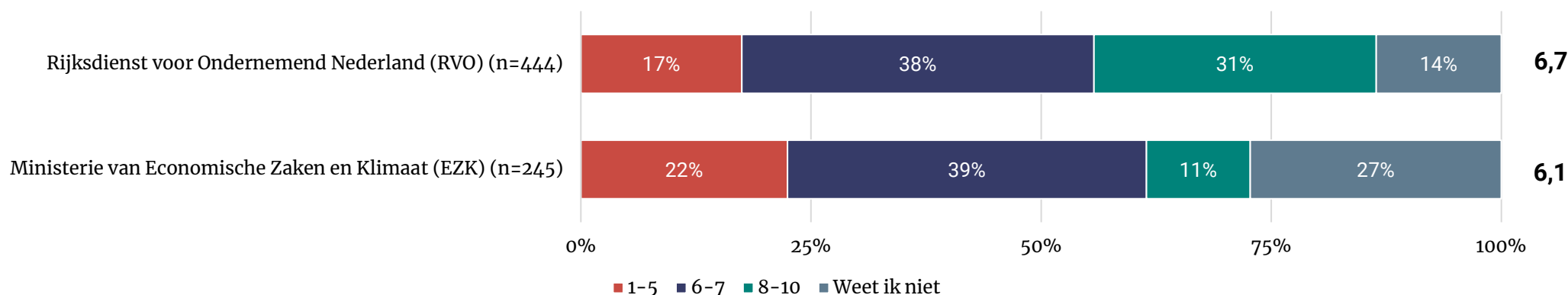
De ondernemers die weleens contact hebben met RVO geven een 6,7 voor de organisatie. Drie op tien (31%) geven een 8 of hoger en 17 procent geeft een onvoldoende. EZK krijgt van de ondernemers gemiddeld een 6,1. Naar verhouding geven minder ondernemers (11%) een 8 of hoger.

Resultaten subgroepen

- Er zijn geen relevante verschillen tussen subgroepen.
- Wel geven ondernemers die positief zijn over het verduurzamings- en innovatiebeleid van EZK ook hogere cijfers aan EZK als geheel.

Hoe waardeert u de dienstverlening vanuit deze organisatie aan u als ondernemer? Kunt u uw eerste spontane reactie uitdrukken in een rapportcijfer? (gesteld aan ondernemers die weleens contact hebben met RVO of EZK)

Meningen over het RVO en EZK toegelicht

Ondernemers konden op hun rapportcijfer een toelichting geven. De toelichtingen gaan met name over RVO, waar ook meer ondernemers contact mee hebben. De ondernemers die hoge cijfers geven, zijn positief over de vriendelijkheid van werknemers. Ze geven aan dat er veel kennis is en dat RVO toegankelijk is. Negatief is dat zaken soms complex zijn en de organisaties in de ogen van ondernemers soms te ver van de praktijk afstaan. Ook de doorlooptijd van procedures en de bereikbaarheid zijn zwaktepunten volgens ondernemers. Ondernemers die EZK noemen, vinden dat de afstand tussen ondernemers en EZK groot is.

Positief

- *“Al onze contacten naar de overheid verlopen via RVO, ze zijn aardig goed op de hoogte en hebben voldoende kennis van de sector.”*
- *“Goed geholpen bij o.a. aanschaf zonnepanelen en isoleren (bedrijfs)woning.”*
- *“Ik vind dat de RVO haar digitale procedures goed op orde heeft.”*
- *“Met RVO heb ik gemakkelijker en ook persoonlijker contact. EZK komt minder vaak voor en komt meestal in een wat ambtelijk éénrichtings-jasje.”*
- *“Prima organisaties en prima initiatieven.”*
- *“RVO dienstbaar en behulpzaam.”*
- *“RVO, is vlot met antwoorden op vragen, niet altijd even soepel.”*

Negatief

- *“Alleen contact met RVO over subsidies voor onze klanten. Blijft ingewikkeld voor mensen die digitaal niet zo vaardig zijn.”*
- *“RVO en EZK hebben geen eenduidige visionaire strategie noch beleid. Er wordt wel met allerlei subsidies gewerkt, maar waar die toe leiden weet niemand. Veel ivoren toren geleuter.”*
- *“RVO is een taaie ambtelijke organisatie, die traag werkt. De e-herkenning die je verplicht bent af te nemen bij een bedrijf (keuze uit vijf, bizar) vind ik te triest voor woorden.”*
- *“RVO is moeilijk te bereiken en je wordt bij vragen van het kastje naar de muur gestuurd. de regelgeving is zo complex dat ze het zelf niet eens snappen.”*
- *“RVO realistisch, EZK mist de realiteit groot gat met bedrijfsleven praktijk.”*

Een derde heeft veel tijd nodig om benodigde EZK-informatie te vinden

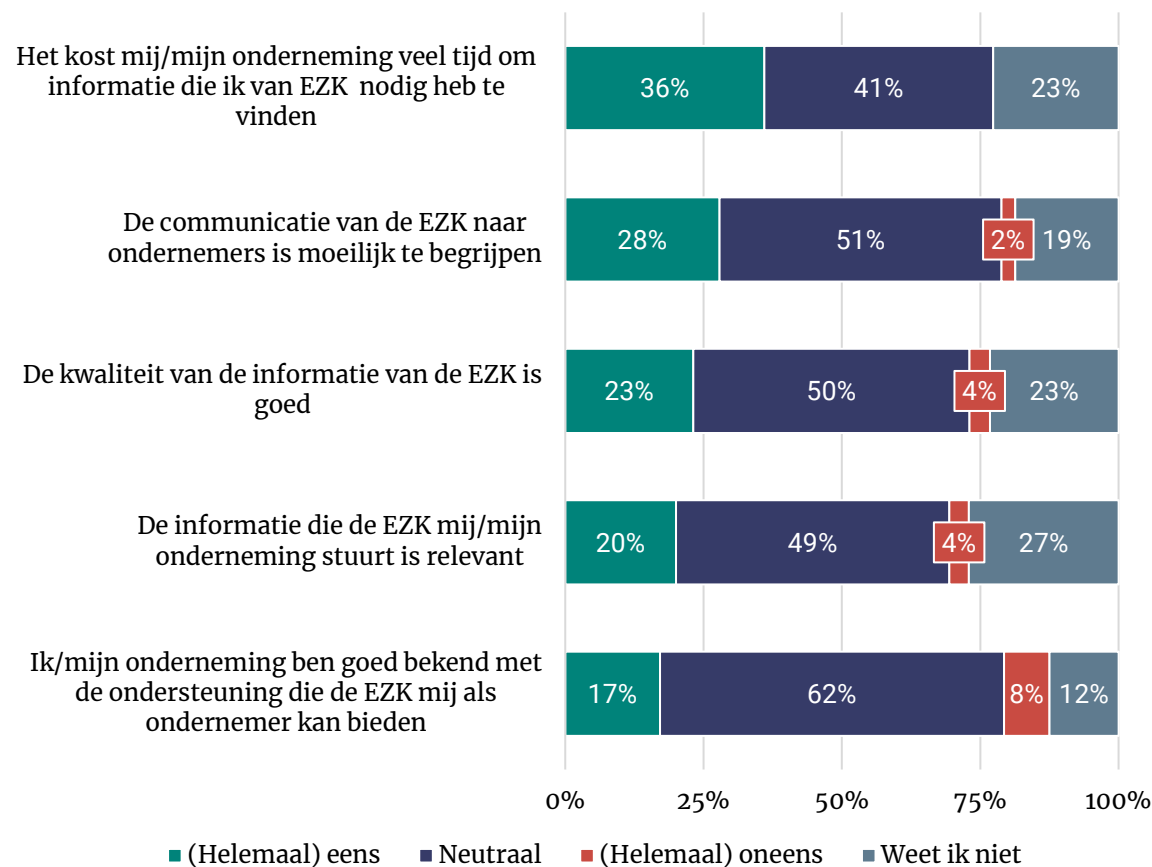
- De ondernemers die contact hadden met EZK, hebben een aantal stellingen voorgelegd gekregen. De meerderheid kan de stellingen niet goed beoordelen of is neutraal.
- Een derde (36%) vindt dat het veel tijd kost om benodigde informatie van EZK te vinden. Daarnaast heeft een kwart (28%) moeite om de EZK-communicatie richting ondernemers te begrijpen. Wel vindt 23 procent de kwaliteit van de informatie goed en 20 procent de informatie relevant. Met al deze stellingen is een klein deel van de ondernemers (2% tot 4%) het oneens.

Resultaten subgroepen

- Scale-ups zeggen vaker goed bekend te zijn met de ondersteuning die EZK kan bieden.
- Het gevestigd mkb vindt naar verhouding vaak dat het veel tijd kost om de gezochte informatie te vinden.

Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (gesteld aan ondernemers die contact hadden met EZK; n=153*)

*De ondernemers die contact hebben met RVO én EZK hebben willekeurig een van beide varianten te zien gekregen.

Bijna de helft te spreken over kwaliteit informatie RVO

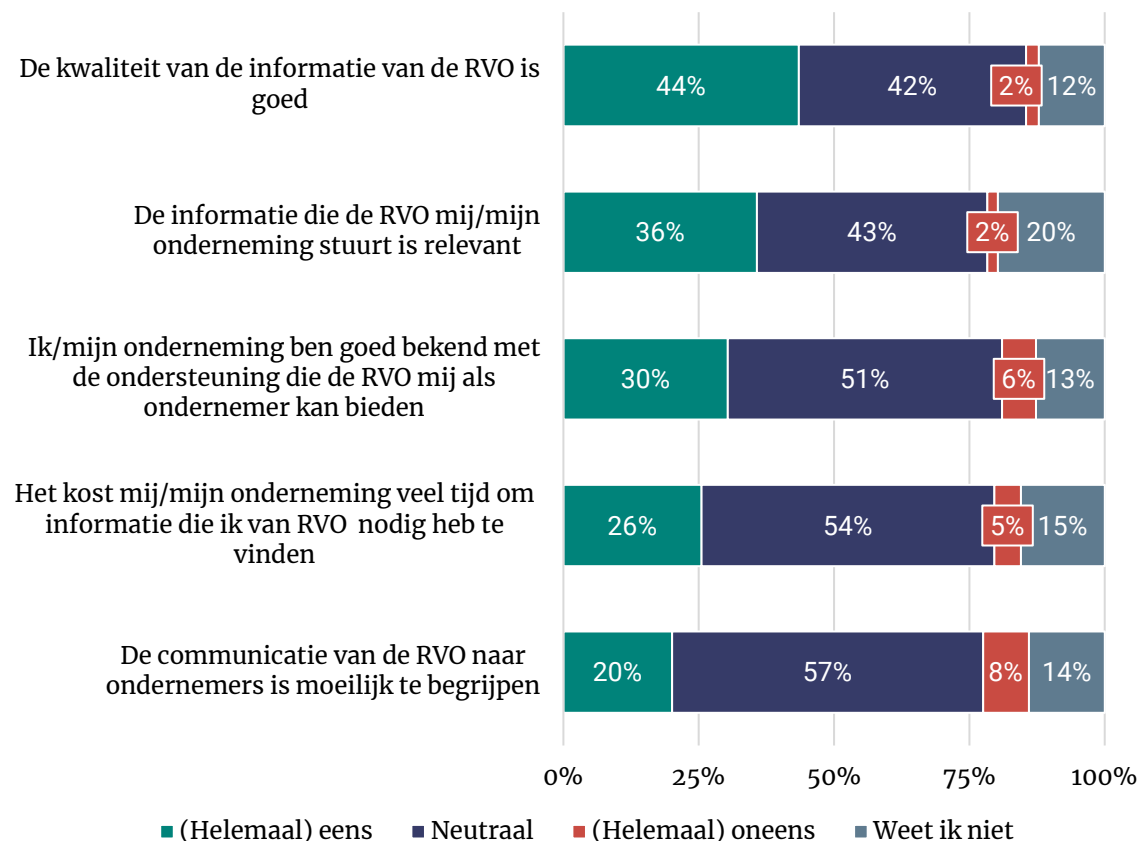
- Ook over de stellingen over RVO heeft de meerderheid van de ondernemers geen uitgesproken mening (weet niet + neutraal).
- Ondernemers zijn gemiddeld positiever over RVO dan EZK.
- Bijna de helft (44%) vindt de kwaliteit van de informatie van RVO goed. Een derde (36%) vindt informatie die RVO stuurt ook relevant.
- Een kwart kost het wel veel tijd om de informatie te vinden die ze nodig hebben (26%) en een vijfde vindt RVO-communicatie lastig te begrijpen.

Resultaten subgroepen

- Agrarische ondernemers ervaren meer dan anderen dat het veel tijd kost om de benodigde RVO-informatie te vinden.

Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?
(gesteld aan ondernemers die contact hadden met RVO; n=328*)

*De ondernemers die contact hebben met RVO én EZK hebben willekeurig een van beide varianten te zien gekregen.

RVO en EZK weinig in beeld als gesprekspartner digitalisering

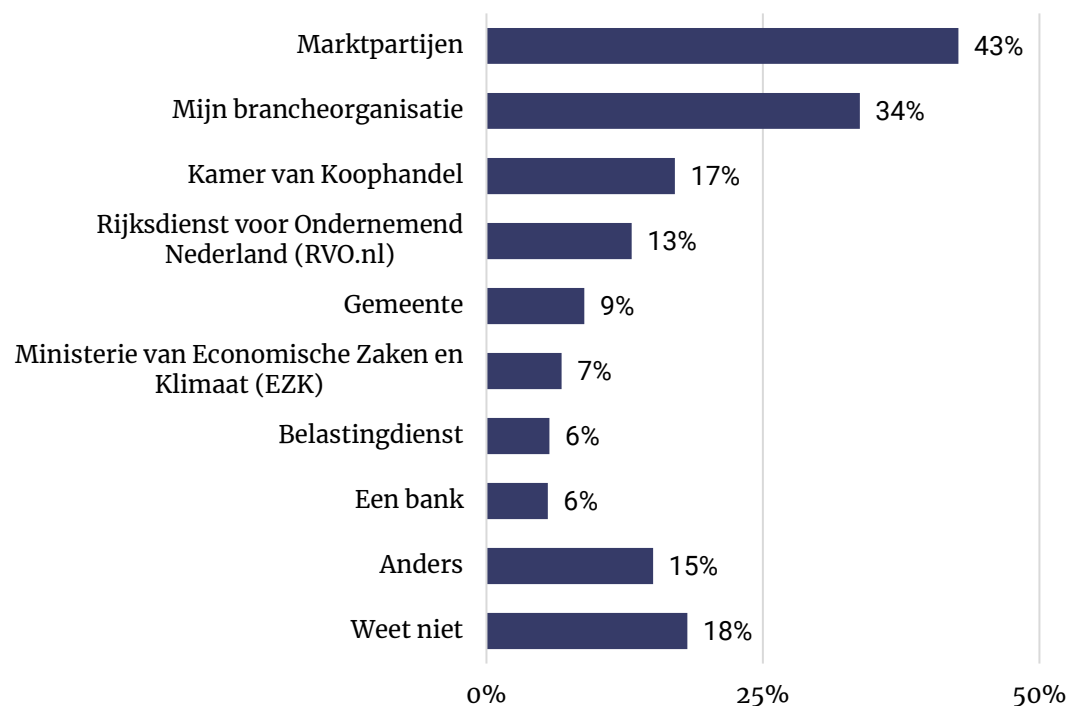
- Twee op de vijf (43%) ondernemers zouden vragen over digitalisering het liefst bespreken met marktpartijen.
- Een derde (34%) noemt de brancheorganisatie. RVO (13%) en EZK (7%) worden duidelijk minder genoemd.
- Bij 'anders' noemt men diverse antwoorden, onder meer adviseurs, collega-bedrijven en 'we lossen dit zelf op'.

Resultaten subgroepen

- Zzp'ers noemen relatief vaak de Kamer van Koophandel.
- Bedrijven met meer werknemers noemen vaker de brancheorganisatie.
- Bedrijven met een hoger security volwassenheidsniveau zien meer dan andere ondernemers RVO en EZK als geschikte gesprekspartners met betrekking tot digitalisering.

Stel dat u vragen heeft die te maken hebben met digitalisering in uw bedrijf. Met welke partij(en) buiten uw bedrijf zou u daarover willen praten?
(meerdere antwoorden mogelijk) (n=1.089)

Ruime meerderheid ontvangt graag EZK-informatie

- De meerderheid (84%) van de ondernemers wil informatie van EZK over innovatie, nieuw industriebeleid en verduurzaming ontvangen.
- Twee op de vijf (39%) zouden dit graag per e-mail krijgen.
- Een kwart (27%) wil er (daarnaast) over horen via de brancheorganisatie.
- Een vijfde (19%) noemt RVO.

Resultaten subgroepen

- Zzp'ers hebben minder dan andere ondernemers behoefte aan informatie over innovatie, nieuw industriebeleid en verduurzaming.
- Hetzelfde geldt voor bedrijven met een laag security volwassenheidsniveau.
- Het gevestigd mkb en starters hebben juist vaker een informatiebehoefte.
- Bedrijven met een hoog security volwassenheidsniveau noemen RVO vaker als mogelijk communicatiekanaal.

Hoe zou EZK u het beste kunnen informeren over innovatie, nieuw industriebeleid en verduurzaming? (meerdere antwoorden mogelijk) (n=1.089)

Meerderheid wil betrokkenheid bij totstandkoming EZK-beleid

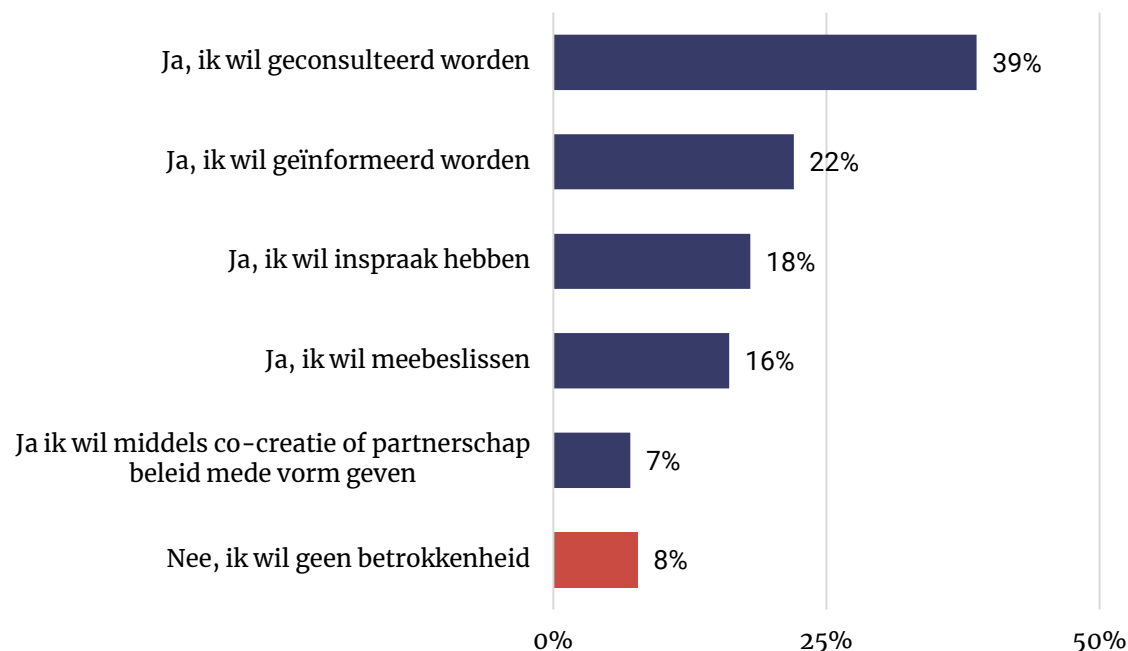
- Veel ondernemers (92%) willen – passief of actief – betrokkenheid bij de totstandkoming van het beleid van EZK.
- Het meest wil men geconsulteerd (39%) of geïnformeerd (22%) worden.
- Twee op de vijf willen inspraak (18%), meebeslissen (16%) of het beleid mede vormgeven (7%).

Resultaten subgroepen

- Zzp'ers en bedrijven met een laag security volwassenheidsniveau hebben minder behoefte om betrokken te worden.
- Het gevestigd mkb en landbouwbedrijven willen relatief vaak inspraak hebben.
- Starters zeggen vaker dat ze geïnformeerd willen worden.

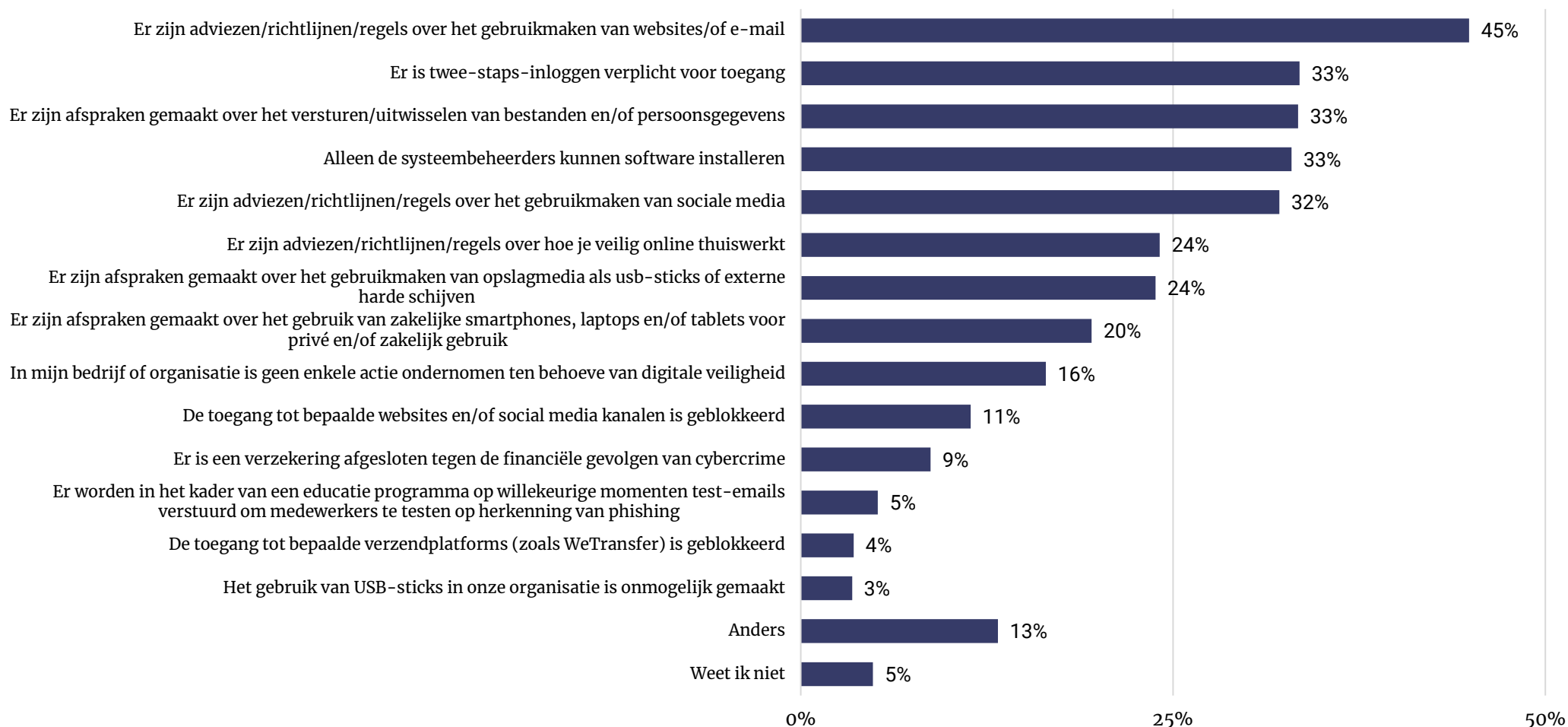
Zou u als ondernemer ook betrokken willen worden bij de totstandkoming van het beleid van EZK? (n=1.089)

Bijlage 1: Security volwassenheidsniveau

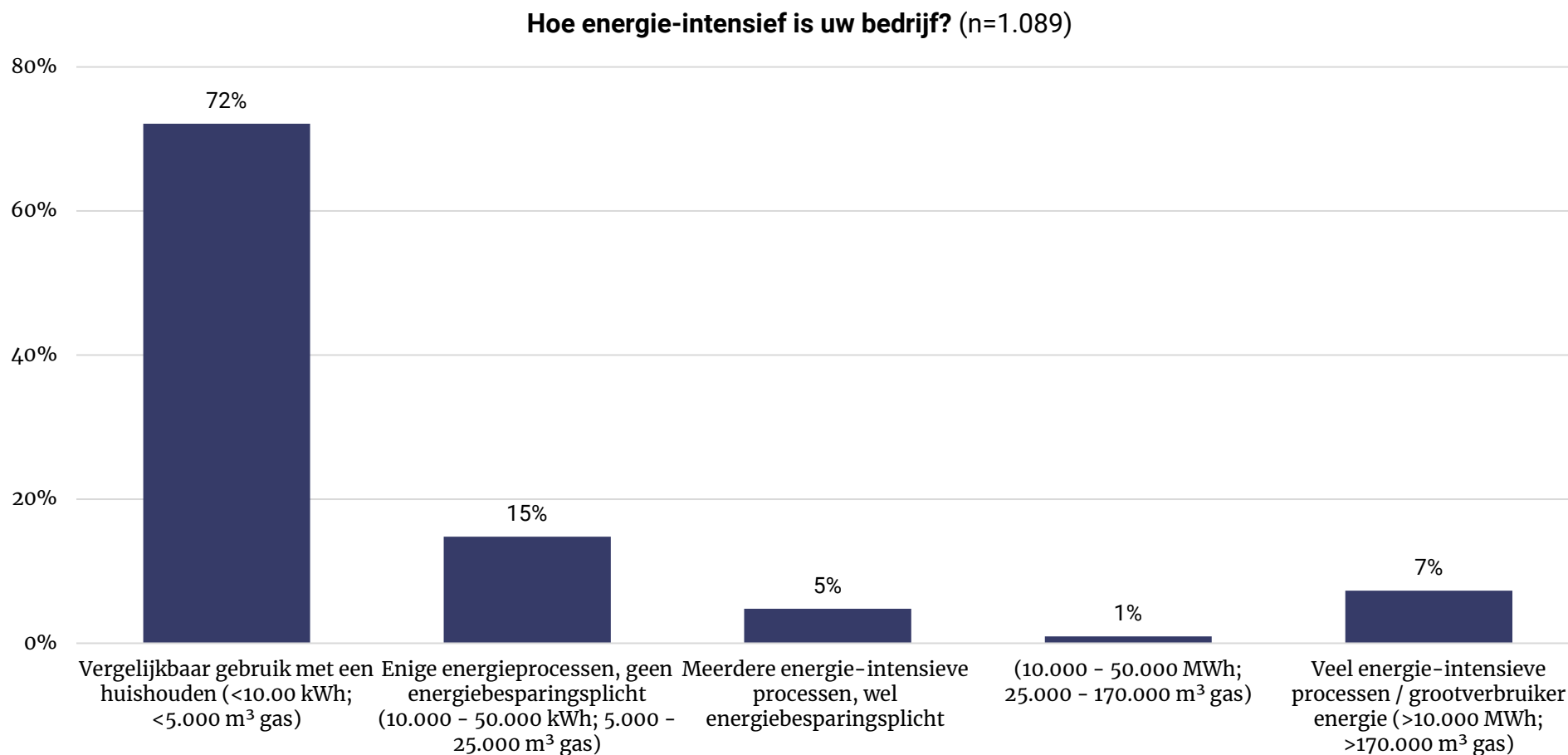
Onderstaande uitsplitsing is gebruikt voor analyses op basis van het security volwassenheidsniveau. Hoe meer maatregelen binnen de onderneming genomen worden, des te hoger het volwassenheidsniveau.

Welke acties zijn er binnen uw onderneming ondernomen ten behoeve van online veiligheid? (n=1.089)

Bijlage 2: energie-intensiteit bedrijf

Onderstaande uitsplitsing is gebruikt voor analyses van de uitkomsten in hoofdstuk 5 (verduurzaming).

Bijlage 3: Verdeling respons (ongewogen)

Bedrijfstype	Aantal	%
Zzp	672	62%
Gevestigd mkb	395	36%
Grote bedrijven	9	1%
Starters (vanaf 2021)	47	4%
Scale-up	55	5%
TOTAAL	1.089	100%

Bedrijfs grootte	Aantal	%
Eén medewerker (uzelf)	672	62%
2-9 medewerkers	243	22%
10-99 medewerkers	151	14%
100-249 medewerkers	14	1%
250 medewerkers of meer	9	1%
TOTAAL	1.089	100%

SECTOR	AANTAL	%
Zakelijke dienstverlening	356	33%
ICT en media	98	9%
Cultuur, sport en recreatie	79	7%
Detailhandel	69	6%
Bouw	67	6%
Gezondheid	61	6%
Industrie	51	5%
Land- en tuinbouw	42	4%
Groothandel	35	3%
Persoonlijke dienstverlening	26	2%
Horeca	25	2%
Logistiek	22	2%
Energie, water en milieu	17	2%
Financiële instellingen	14	1%
Overig	127	12%
TOTAAL	1.089	100%

PROVINCIES	AANTAL	%
Noord-Holland	256	24%
Zuid-Holland	243	22%
Noord-Brabant	141	13%
Utrecht	135	13%
Gelderland	134	13%
Drenthe	46	4%
Groningen	41	4%
Friesland	39	4%
Flevoland	19	2%
Overijssel	14	1%
Zeeland	12	1%
Limburg	9	1%
TOTAAL	1.089	100%

Bijlage 4: Achtergrondkenmerken doelgroepen (ongewogen)

	Zzp	Gevestigd mkb	Scale-up	Starter	TOTAAL
Sector					
Landbouw/visserij	2%	7%	7%	0%	4%
Industrie, bouw en nutsbedrijven	9%	18%	13%	17%	12%
Handel en logistiek, horeca	8%	24%	11%	13%	14%
Financiële en zakelijke dienstverlening	49%	33%	44%	45%	43%
Overheid, onderwijs, zorg en overig	31%	19%	26%	26%	27%
Security volwassenheidsniveau					
Laag	26%	13%	16%	19%	21%
Midden	48%	34%	33%	38%	43%
Hoog	19%	31%	29%	32%	23%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Contactgegevens

I&O Research Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl